

Rekreation

Tunnelbana till Nacka och söderort

Samrådshandling 2016-11-09

Titel: Rekreation

Uppdragsledare: Johan Björkman, Sweco/TYPSA

Projektledare: Martin Hellgren, FUT

Bilder & illustrationer: Sweco/TYPSA och SLL där inget annat anges

Dokumentid: 2320-N21-24-00033

Diarienummer: FUT 2016-0062

Utgivningsdatum: 2016-11-09

Distributör: Stockholms läns landsting, förvaltning för utbyggd tunnelbana

Box 225 50, 104 22 Stockholm. Tel: 08 737 25 00. E-post: nyatunnelbanan@sll.se

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	4
2	Metod.....	5
2.1	Begreppsdefinition.....	5
2.2	Förutsättningar för rekreation.....	5
2.3	Avgränsning och urval	7
3	Lagstyrda restriktioner	8
3.1	Riksintresse friluftsliv.....	8
3.2	Kungliga nationalstadsparken	8
3.3	Statliga byggnadsminnen.....	8
4	Miljöförutsättningar	9
4.1	Allmänt	9
4.2	Station Sofia.....	11
4.3	Station Hammarby Kanal	18
4.4	Station Sickla	25
4.5	Station Järla.....	29
4.6	Station Nacka Centrum.....	34
4.7	Station Gullmarsplan.....	37
4.8	Ny station i Slakthusområdet	41
4.9	Anslutning Sockenplan	44
4.10	Anslutning Kungsträdgården (Blasieholmen)	47
5	Referenser.....	50

1 *Inledning*

Denna underlagsrapport är en sammanställning av den insamlade informationen och de utförda inventeringar som gjorts under projekteringsarbetet med avseende på kunskaper om aspekten rekreation. Kunskapsunderlaget har använts under framtagandet av förslag till järnvägsplan för att skapa möjlighet att finna så goda lösningar som möjligt och för att framhålla risker för negativ miljöpåverkan. Kunskapsinsamlingen är också stöd för frågeställningar i tillståndprocessen.

2 Metod

2.1 Begreppsdefinition

Rekreation är ett brett och allmänt begrepp som kan ha olika betydelser för olika människor. Begreppet används ibland synonymt med återhämtning och är nära kopplat till friluftsliv. Nationellt är det Folkhälsomyndigheten som ansvarar för folkhälsoarbetet i Sverige men även flera andra centrala och statliga myndigheter tar ett ansvar för folkhälsa och fysisk aktivitet, såsom Boverket genom planeringsfrågor, Naturvårdsverket för miljö kvalitetsmål och Skogsstyrelsen för friluftslivsfrågor. I en bred bemärkelse kan rekreation innebära ett främjande av människors hälsa genom att exempelvis se till att det finns gott om lekplatser, idrottsmöjligheter och miljöer som stödjer och underlättar för människor att röra på sig. I det här arbetet undantas avgiftsbelagda aktiviteter definitionen.

2.2 Förutsättningar för rekreation

För rekreation är såväl bostadens närmiljö som tillgången till större parker och grönområden viktiga. Undersökningar gjorda på Sveriges Lantbruksuniversitet (Grahn, 1991) visar att människor nyttjar sin närmiljö oftare ju fler rekreativa värden som finns att tillgå. Ju fler värden som finns på en plats eller i ett stråk, desto större avstånd är människor beredda att förflytta sig för att nå dem. Således är både tillgång och innehåll viktiga förutsättningar för att ett rekreativt område ska användas och bli värdefullt. Särskilt viktig är tillgången på rekreativsytytor med hög kvalitet för dem som har begränsade möjligheter att förflytta sig i staden. Skolverksamheter, i synnerhet de som saknar egna gårdar, använder regelbundet natur- och grönområden året runt.

I rapporten beskrivs rekreativa värden utifrån tre aspekter:

- Storlek och tillgänglighet
- Innehåll och karaktär
- Upplevelsevärden

Storlek och tillgänglighet

Betydelsen för hur mycket en plats eller ett stråk används i rekreativt syfte påverkas av dess storlek och dess tillgänglighet. I rapporten tillämpas följande indelning.

Lokal betydelse

Platser och stråk av lokal betydelse är små till ytan och har ett begränsat utbud. De anses inte vara av specifikt intresse för personer som bor eller vistas längre än 50 meter från platsen. Exempel på en plats av lokal betydelse är en liten lekplats med få lekredskap eller ett mindre torg.

Semi-lokal betydelse

Platser och stråk av semi-lokal betydelse är större till ytan (minst 0,3 hektar) och har ett bredare utbud och fler kvalitativa värden. Platsen eller stråket anses vara av specifikt intresse för de som bor eller vistas inom 200 meter från platsen. Exempel på en plats av semi-lokal betydelse är en park med blomplanteringar eller en större lekplats.

Kommunal betydelse

Platser och stråk av kommunal betydelse är stora till ytan (minst 10 hektar), har många funktioner och flera kvalitativa värden. Platsen eller stråket anses vara av specifikt intresse för invånare i kommunen eller i delar av kommunen. Upptagningsområdet bedöms vara 500 meter i närområdet eller till kollektivtrafikpunkt. Exempel på plats av kommunal betydelse är en stor park med grönområden, bollspel, blomplanteringar, picknickytor och grillplats.

Regional betydelse

Platser och stråk av regional betydelse är stora naturområden (>1000 hektar) som domineras av skog, vattenområden eller ängsmark av naturlig karaktär. Platsen eller stråket anses vara av specifikt intresse för hela regionen och har ett upptagningsområde om 1 kilometer i närområdet eller till kollektivtrafikpunkt. Exempel på plats av regional betydelse är regionala cykelstråk och Stockholmsregionens gröna kilar.

Nationell betydelse

Platser och stråk av nationell betydelse är de områden som är utpekade som riksintresse för naturvård eller friluftsliv. Områdena anses vara särskilt värdefulla. Exempel på ett område av nationell betydelse är Nackareservatet. Upptagningsområdet kan variera men bedöms i denna analys vara 1 kilometer.

Innehåll och karaktär

Platsernas och stråkens innehåll och karaktär bidrar till hur och i vilken grad de används. I denna del av beskrivningen redogörs för naturgeografiska förutsättningar såsom landformer, naturtyper och topografiska förhållanden. Vidare beskrivs graden av gestaltning och tillgång till exempelvis lekredskap, planteringar eller serveringar. Beskrivningarna utgår från Stockholms stads parkplaner (2009 och 2015) och sociotopkartor (2003) samt från Grönstrukturprogram för Nacka kommun (2011). För relevanta områden har platsbesök genomförts under våren och hösten 2015.

Upplevelsevärden

Beskrivningen av en plats eller ett stråks upplevelsevärde har i det här arbetet beskrivits med utgångspunkt i Sociotophandboken (Stockholms stad, 2003). Sociotophandboken utgår bland annat från hur människor själva, när de tillfrågats i intervjuer, beskriver en plats eller ett stråk. Ur dessa svar definieras ett antal upplevelsemässiga värdebegrepp som grupperas i huvudkategorier. I rapporten ligger både värdebegrepp och huvudkategorier till grund för att beskriva aktuella upplevelsevärden.

Huvudkategorier och exempel på värdebegrepp:

- Fysisk aktivitet - idrott, promenad, cykling
- Social aktivitet - folkliv, picknick, lugn och ro
- Lek - bad, vattenkontakt
- Natur - grön oas, skog, vild natur
- Skönhet - kulturmiljö, utsikt, blomprakt

Ett undantag från Stockholms stads sociotophandbok har gjorts för värdebegreppet lugn och ro (stillhet), som i den här rapporten beskrivs som en psykologisk aspekt istället för en social aktivitet.

2.3 Avgränsning och urval

De rekreationsvärden som kan bli fysiskt påverkade av utbyggnaden av tunnelbanan är främst de platser som ligger i anslutning till stationsentréer och arbetstunnelmynningar. Utöver dessa bedöms även platser som inte ligger i direkt anslutning till de nya anläggningarna kunna påverkas indirekt, exempelvis genom en ändrad användning eller ett ökat besöksstryck.

Avgränsning av analysområden

För att kollektivtrafik ska anses vara tillgänglig ur ett resenärsperspektiv har Stockholms läns landsting definierat att den bör ligga inom ett avstånd om 500 meter från målpunkten.

Avgränsningen av analysområdena baseras på detta antagande. De rekreationsvärden som ligger inom detta avstånd från stationsentréerna bedöms kunna påverkas direkt eller indirekt av utbyggnaden av tunnelbanan. Dessa analysområden redovisas på kartor, dels i en översikt och dels stationsvis.

Avgränsningen av analysområdena och urval av platser och stråk har gjorts med hjälp av geografiska informationssystem (GIS) och är baserat på digitalt kartmaterial som tillhandahållits av Stockholms stad och Nacka kommun under hösten 2015. De illustrerade grönyttorna i rapporten redovisar mark som i underlaget betecknas som skogsmark respektive öppen mark. Underlaget anger inte ägarförhållanden eller föreskriven markanvändning, såsom exempelvis parkmark eller naturmark. Till viss del kan exempelvis lekplatser eller utegym ha tillkommit sedan kartmaterialet tillhandahölls.

Urval av platser och stråk inom analysområdena

En bedömning av vilka rekreationsvärden som kan bli påverkade har gjorts inom analysområdena (radie på 500 meter kring respektive stationsentré). Urvalet har utvidgats till att omfatta lekplatser, torg, vattenområden, gångstråk och regionala cykelstråk samt funktioner för idrott såsom exempelvis idrottsplatser och -hallar.

I kapitel 3 Miljöförutsättningar redovisas analysområdena och utvalda platser med en siffra som hänvisar till de inledande kartorna. Siffran i rubriceringen hänvisar till de utvalda platserna och stråken i tillhörande kartor.

3 *Lagstyrda restriktioner*

3.1 Riksintresse friluftsliv

I beskrivningen av rekreationsvärden ingår friluftsliv. Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv är en del av miljöbalkens hushållningsbestämmelser som syftar till en god hushållning med mark, vatten och naturresurser. I vissa fall är det skyddat som riksintresse genom 3 kapitlet 6 § i miljöbalken eller genom 4 kapitlet i miljöbalken.

Naturvårdsverket anger vilka områden som är av riksintresse för naturvård och friluftsliv. Områden som är av riksintresse för naturvård eller friluftsliv ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön (3 kapitlet 6 § miljöbalken).

Med friluftsliv avses vistelse utomhus i natur- och kulturlandskapet för välbefinnande, naturupplevelser, fysisk aktivitet och avkoppling utan krav på tävling. Till väsentliga naturkvaliteter för friluftslivet hör bland annat variation i landskapet. För att ett område ska vara av riksintresse för friluftslivet ska det ha så stora friluftsvärden på grund av natur- och kulturkvaliteter samt tillgänglighet, att de är eller kan bli attraktiva för en stor mängd besökare.

I Stockholms län finns nio områden av riksintresse för friluftsliv. Den största delen utgörs av Stockholms skärgård. Nära angränsande till analysområdena i Nacka kommun finns ett riksintresse för friluftsliv, Nacka-Erstavik (Länsstyrelsen Stockholm, 2001), i rapporten kallad för Nackareservatet.

3.2 Kungliga nationalstadsparken

Inom analysområdet ligger delar av södra Djurgården som är en del av Kungliga nationalstadsparken. Den utgör ett riksintresse för natur- och kulturmiljövård som utpekats i 4 kapitlet i miljöbalken. Nationalstadsparken utgör en viktig resurs för rekreation i Stockholm men utgör inte en del i analysen då den inte bedöms påverkas av tunnelbaneutbyggnaden.

3.3 Statliga byggnadsminnen

De byggnader, parker eller andra anläggningar i statens ägo som är allra mest värdefulla ur kulturhistorisk synpunkt har förklarats som statliga byggnadsminnen och skyddas av förordningen (2013:558) om statliga byggnadsminnen med mera. Inom analysområdet för anslutning Kungsträdgården finns två statliga byggnadsminnen, Museiparken och Nationalmuseum som ligger intill varandra.

4 Miljöförutsättningar

I det här kapitlet beskrivs miljöförutsättningar för nuläget. Pågående stadsutveckling kan innebära förändring av dagens rekreationsytor men utgör inte underlag i det här arbetet.

4.1 Allmänt

Stockholms gröna kilar

I Stockholms län finns tio gröna kilar varav två ligger i, eller i närheten av, analysområdena. Tyrestakilen är belägen söder om analysområdena i Nacka kommun och Nacka-Värmdökilen nordost om analysområdet för Nacka centrum. (Stockholms läns landsting, 2010.)

Regionens gröna kilar syftar bland annat till att värna rekreation och biologisk mångfald och är resultatet av långsiktig regional och kommunal planering. De omfattar olika typer av markanvändning, bland annat odlad mark, skog, sjöar, vattendrag, viss spridd bebyggelse, täkter och golfbanor. Tillgängligheten till natur, ren luft och vatten skapar förutsättningar för en god folkhälsa.

Regionala cykelstråk

De regionala cykelstråken i Stockholms län utgörs av cirka 850 kilometer cykelstråk med varierande standard. Stråken sammanbinder viktiga regionala målpunkter i länet på sträckor där potentialen för arbetspendling med cykel är hög. I anslutning till analysområdena finns regionala cykelstråk längs bland annat Värmdöleden, Värmdövägen, Nynäsvägen, Johanneshovsvägen, Hammarby fabriksväg och förbindande stråk mellan dessa.

Cykelstråken är av regional betydelse främst ur transportsynpunkt och bedöms ha ett lågt rekreationsvärde. Banorna är förlagda nära större vägar och trafikleder med tung trafik, buller och avgaser.

Grönstruktur i Stockholm stad

Östra Södermalm är präglad av en tät kvartersbebyggelse. Det innebär att grönstrukturen till stor del består av insprängda parker, täppor, torg och stråk. Det finns även större grönområden såsom Vitabergsparken och Stora Blecktornsparken som erbjuder möjligheter till flera olika typer av rekreation såsom lek, idrott, musik- och teaterevenemang.

I östra delarna av Södermalm, precis som på många andra platser i Stockholm, pågår förtätning. Besöksstrycket i de rekreationsområden och stråk som finns på östra Södermalm är högt. Detta tyder på ett underskott av rekreationsområden och visar att även platser som kan anses ha låga kvaliteter är viktiga för att möta behovet inom området. Med förtätningar väntas besöksstrycket öka.

I söderort är kvartersstrukturen mer uppbruten och sammanvävd med omgivande park- och naturmark. Den övergripande grönstrukturen består av större sammanhängande stråk som har samband med Tyrestakilen och Nackareservatet i området runt Sickla kanal och Hammarbybacken. I norr följer stråket Mälarens stränder genom Årtaskogen men tillgången till stadsdelsparker och kvartersparker är låg eller saknas. I Globen- och Slakthusområdet finns nästintill inga gröna ytor idag. Även vid Gullmarsplan begränsas tillgängligheten till rekreationsytor av de stora infrastrukturstråken som möts.

Grönstruktur i Nacka kommun

I Nacka kommun utgörs en stor del av grönstrukturen av större natur- och friluftsområden. Den obebyggda naturmarken är en del av en sammanhållen grönstruktur mellan Svindersviken och Nyckelviken. Kommunens mest besökta friluftsområden är bland annat Nyckelviken och Nackareservatet. Dessa områden används för bland annat vandring, cykelturer, utflykter, picknick samt svamp- och bärplockning.

Den bostadsnära grönstrukturen i Nacka består ofta av skogbevuxna bergspartier. Där finns möjlighet till olika aktiviteter såsom naturlek och social samvaro men också rofyllda miljöer. Utsikt och vattenkontakt är viktiga inslag i den bostadsnära grönstrukturen. Förutom naturområden och bostadsnära grönstruktur finns ett endast ett fåtal anlagda parker och då främst bostadsnära lekplatser.

Översikt över analysområden

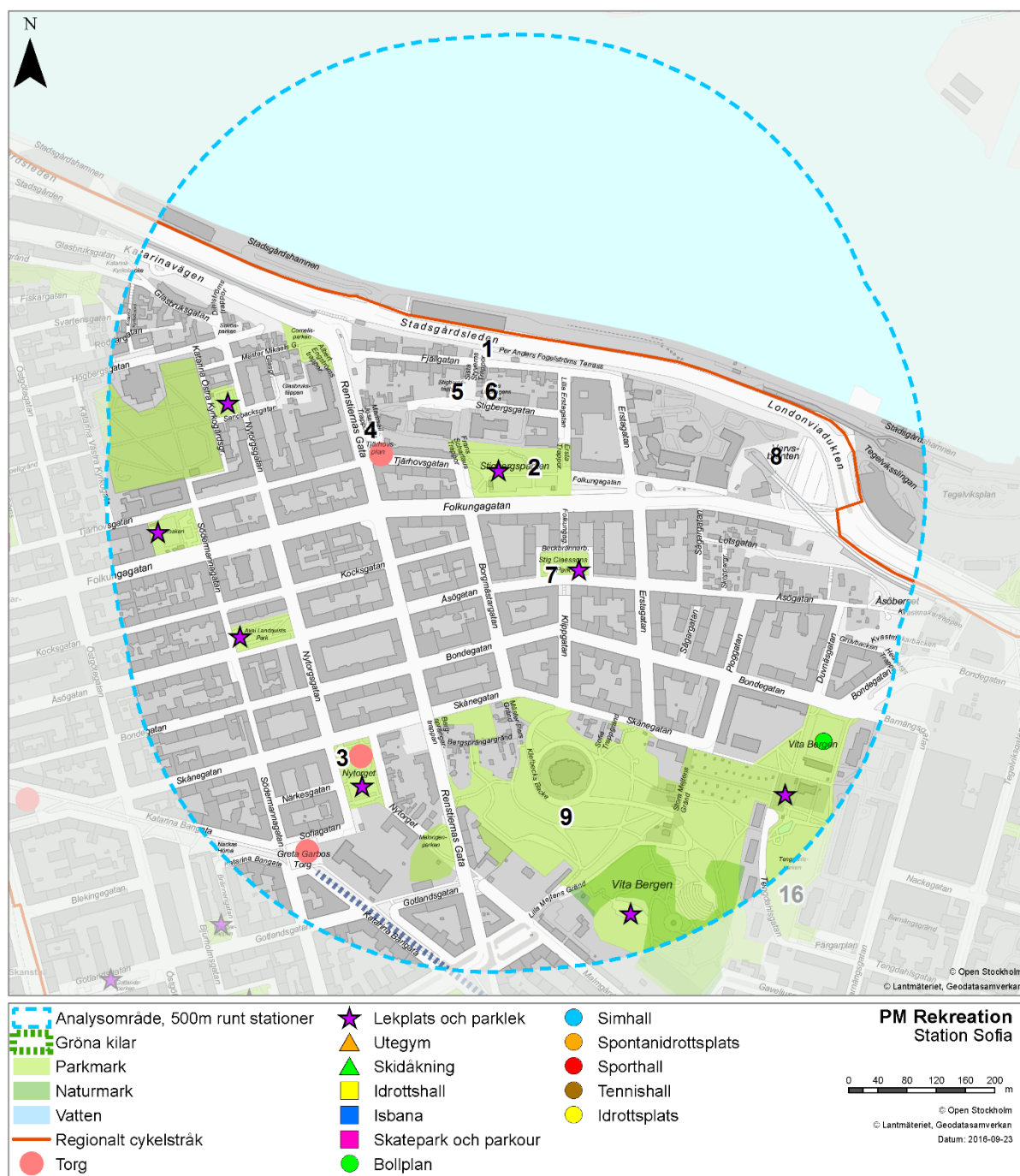

Figur 1 Översikt över analysområden

4.2 Station Sofia

Området kring station Sofia är präglad av en tät kvartersbebyggelse. I bebyggelsen finns insprängda parker och torg och även större grönområden i form av exempelvis Vitabergsparken.

De platser eller stråk för rekreation som bedöms kunna påverkas av tunnelbaneutbyggnaden är Fjällgatan och Per Anders Fogelströms terrass, Stigbergsparken och Ersta trappor, Nytorget, Stig Claessons park, Tjärhovsplan och Mamsell Josabeths trappor, Stigbergstjärnan, Varvsbranten och Vitabergsparken.

Figur 2 Analysområde station Sofia

Fjällgatan och Per Anders Fogelströms terrass (1)

Fjällgatan och Per Anders Fogelströms terrass ligger högst upp på berget ovanför Stadsgårdskajen. Fjällgatan är cirka 400 meter lång och tillsammans Per Anders Fogelströms terrass utgör den totala ytan cirka 0,1 hektar. Platsen bedöms vara av kommunal betydelse för rekreation eftersom dess upplevelsevärden är höga och platsen har ett stort upptagningsområde. Fjällgatan ligger centralt på Södermalm, om än något avsides i förhållande till befintlig kollektivtrafik. Då platsen ligger högt upp, 30 meter över havet, utgörs vissa av entréerna av trappor vilket försvagar tillgängligheten.

Topografin skapar möjligheter till utsikt över Stockholms inlopp och de centrala delarna av innerstaden. Gatan är kantad av en småskalig äldre bebyggelse och fungerar som ett gångstråk. Längs med gatan finns en park, Per Anders Fogelströms terrass, och en servering. Den till formen avlånga parken innehåller små gräsytor med låga järnstaket mot gatan. Vegetationen utgörs av träd, stora syrenbuskar och några mindre buskage. Parksoffor vända mot vattnet erbjuder en vacker utsikt. Parkens lokalisering är något avskild trots sitt centrala läge, vilket ger en särpräglad och relativt lugn miljö.

Fjällgatan utgör en målpunkt, besöksstrycket är högt och människor åker till platsen för att ta del av den karaktäristiska utsikten. Fjällgatan inbjuder till fysisk aktivitet i form av promenader och till sociala aktiviteter genom att erbjuda mötesplatser, en servering och folkliv. De största upplevelsevärdena utgörs av möjligheterna till vackra utsikter, den kulturhistoriska miljön samt den lugna atmosfären som, trots det höga besöksstrycket, inger lugn och ro.

Stigbergsparken och Ersta trappor (2)

Stigbergsparken är belägen längs med Folkungagatan, väster om Ersta sjukhusområde och omfattar i yta knappt 1 hektar. I parkens nordöstra del ligger Ersta trappor som ansluter norrut till Lilla Erstagatan. Parken bedöms vara av semi-lokal betydelse för rekreation. Parken har god tillgänglighet från gångstråken utefter Folkungagatan och relativt god tillgång till kollektivtrafik genom att ett flertal busslinjer angör hållplatser i närområdet. Stigbergsparken är plan och ligger i nivå med sin omgivning i tre väderstreck vilket gör den tillgänglig. Mot norr begränsas tillgängligheten av Stigberget.

Stigbergsparken är södervänd med gräsytor, träd, rhododendronbuskar och korsande gångstigar. Mittgången kantas av stora äldre lindar. Parken omsluts av granitmurar och buskplanteringar mot omgivande gator och en bergvägg med buskar åt norr. Mot Folkungagatan finns en torgliknande yta med ett flertal träd och soffor längs kanterna. Entréer utgörs av pergolaliknande portaler av trä. I parkens nordvästra hörn finns en stensatt sitthörna och en lekplats med gungor och lekredskap för mindre barn. I sydost mot gatan finns en kiosk med plattlagd uteplats. Ersta trappor utgörs av ett trapplopp av granit som omges av uppvuxna träd och grusade terrasser med murar och soffor.

Parken erbjuder en gestaltad parkmiljö som kan användas till fysiska aktiviteter såsom promenader, lek och bollsporter. Den erbjuder också sociala aktiviteter i form av folkliv, mötesplatser och kioskservering. De största upplevelsevärdena är dock knutna till naturparkskaraktären med inslag av uppvuxna träd och annan grönska. Parken utgör en grön oas i den annars täta kvartersstrukturen.

Figur 3 Stigbergsparken med gångstråk och lekplats

Nytorget (3)

Nytorget utgörs av ett parktorg och är beläget söder om Skånegatan. Parken är cirka 0,5 hektar och dess rekreativvärden bedöms vara av semi-lokal betydelse. Tillgängligheten bedöms vara god med bland annat närhet till flera busslinjer vid Renstiernas gata. Området är välbesökt, har flera entréer och bedöms vara tillgänglig för alla målgrupper.

Den rektangulära platsen är indelad i en övre och en nedre terrass. Den övre är mer grönskande och har en central gräsyta med en prydnadsdamm och stora sommarblomsrabatter. Gräsytan omgärdas av grusade gångar och planteringar med buskar och träd längs ytterkanterna. I nordöstra hörnet finns en liten servering sommartid. I parkens södra del finns en stor grusad lekplats som omgärdas av soffor och planteringar med buskar och träd. Fördelat på olika ytor finns en stor mängd lekredskap som vänder sig till både små och stora barn. Längs södra kanten finns också en större gungställning med olika typer av gungor.

Nytorget inbjuder till fysisk aktivitet i form av lek och spel och till sociala aktiviteter i form av mötesplatser, picknick och servering. Platsen erbjuder även skönhet och natur i form av träd, buskar och blommor. De största upplevelsevärdena bedöms ligga i platsens sociala karaktär med möjligheten till möten, folkliv och lek.

Figur 4 Nytorget

Tjärhovsplan och Mamsell Josabeths trappor (4)

Mamsell Josabeths trappor omfattar trätrappan som förbinder Stigbergsgatan med Tjärhovsplan samt omkringliggande naturmark och är tillsammans cirka 1,5 hektar stort.

Tjärhovsplan är ett mindre torg med handel och restaurangverksamhet och är cirka 0,5 hektar stort. Tillsammans bedöms dessa platser ha en semi-lokal betydelse för rekreation. Torget är plant och ligger i nivå med sin omgivning har god tillgänglighet till busslinjerna som stannar vid Tjärhovsplan. Trapporna och naturmarken på berget är svårtillgängliga.

Platsen ges karaktär av den vindlande trätrappan med vilplan som förbinder Tjärhovsplan med Stigbergsgatan. Parkmarken består av bergig naturmark med naturlig vegetation i skrevorna. Från Renstiernas gata finns en granittrappa upp till Fjällgatans vändplan. Där finns ett område med klippt gräs, planterade buskar och träd. Mamsell Josabeths trappor erbjuder skönhet i form av spännande topografi och kulturmiljöer samt natur i form av träd och grönska.

Tjärhovsplan inbjuder till sociala aktiviteter utifrån sin funktion som mötesplats. De största upplevelsevärdena på platsen är den dramatiska topografin, grönskan och den kulturhistoriska miljön.

Figur 5 Kulturmiljö vid toppen av Mamsell Josabeths trappor

Stigbergstäppan (5)

Stigbergstäppan är en park som omfattas av olika terrasserade delar som tillsammans är cirka 0,6 hektar stort. Parken (täppan) bedöms vara av semi-lokal betydelse för rekreation. Då parken ligger undangömd, relativt långt bort från kollektivtrafik, och till största delen nås via trappor är tillgängligheten begränsad.

Den terrasserade täppan, med stödmurar av granit, ligger dold innanför ett rödmålat träplank. Den utgör en viktig länk mellan Stigbergsgatan och Fjällgatan. De två översta terrasserna är enkelt utformade med gräsmattor, solitära träd och soffor. På den översta delen finns trampstenar och ett litet fågelbad som omges av en plantering med perenner och lökväxter. Längre ner finns en kryddträdgård. En trätrappa omgiven av perenner leder ned till den lägsta nivån som är en grusad plan med flera soffor och en storvuxen ask. Längs med täppan löper Sista Styverns trätrappa. Trapploppet omges omväxlande av höga syrener, rödmålade plank och husgavlar.

De största upplevelsevärdena är förknippade med att parken utgör en grön oas i ett kulturhistoriskt värdefullt område, inger lugn och ro samt erbjuder utsikt.

Anna Lindhagens täppa (6)

Anna Lindhagens täppa ligger vid Stigbergsgatan och omfattar cirka 0,05 hektar. Parken (täppan) bedöms ha en lokal betydelse för rekreation. Platsen ligger avsides, något undangömd och tillgängligheten är låg då den omges av trappor.

Täppan ligger bakom ett trästaket. På själva täppan finns grusade gångar mellan rabatter med perenner, lökväxter och höga buskar såsom syren. Där finns också klängande humle, ett gammalt lusthus och en lönn med en soffa runt stammen.

De största upplevelsevärdena är förknippade med att platsen utgör en vacker och grön oas samt den psykologiska aspekten lugn och ro.

Stig Claessons park (7)

Stig Claessons park är en närpark som omfattar grönytan mellan Åsögatan och Bäckbrännarbacken och uppgår till cirka 0,2 hektar. Parken bedöms vara av lokal betydelse för rekreation. Parken är lätt att nå från Åsögatan men avgränsas mot Folkungagatan av trappor som är svårtillgängliga.

Parkens terrassanläggning med trappor och murar ingår i ett stråk med trappsystem som leder från Ersta sjukhus via Klippgatan mot Vitabergsparken. De övre terrasserna har grusade ytor där exempelvis boulespel är möjligt. Det finns även sitt- och lekplatser. Mot parkens omgivande gator växer främst syrenbuskar och i parkens ytterhörn växer höga popplar. Längs de längre trapploppen finns buskplanteringar med inslag av träd.

Parken erbjuder skönhet i form av blomsterprakt och en väl gestaltad parkmiljö samt natur i form av grönska. De största upplevelsevärdena är förknippade med att parken utgör en grön oas med möjligheter till lugn och ro samt lek, spel och möten.

Figur 6 Vy från Stig Claessons park

Varvsbranten (8)

Varvsbranten är belägen på berget mellan Ersta sjukhusområde och Londonviadukten. Platsen omfattar cirka 0,5 hektar men är splittrad av en större parkeringsyta och av de stora höjdskillnaderna. Parken bedöms vara av lokal betydelse för rekreation. Tillgängligheten är begränsad på grund av höjdskillnaderna och att platsen ligger avsides.

Platsen består till största delen av en klippformation. I sydvästra delen, närmast Folkungagatan, finns en malmgård med trädgård. Där finns gräsytor, terrasser och trappor. Närmare Londonviadukten finns en stor parkeringsplats som omges av grönska, bland annat björkar. Platsen är sliten och i dåligt skick. De höga trafikflödena på Stadsgårdsleden genererar buller.

Det är ont om stora upplevelsevärden då parken är i dåligt skick men topografin innebär att utsikt erbjuds.

Figur 7 Malmgård nedanför Varvsbranten

Vitabergsparken (9)

Vitabergsparken är en större bergspark belägen centralt på östra Södermalm. Parken omfattar drygt 8 hektar. Parken bedöms ha en regional betydelse för rekreation med besökare från både Stockholms stad, kränskommunerna och andra besökare såsom turister. Det centrala läget och parkens många entréer bidrar till en god tillgänglighet. Kollektivtrafiken i platsens närområde är god med ett flertal busslinjer, inklusive stombusslinjer. Tillgängligheten till parken varierar på grund av topografin. Inom parken finns även trappor, vilket begränsar tillgängligheten ytterligare, men de flesta delar av parken går att nå via dess många olika gångvägar.

Vitabergsparken är en kuperad bergspark med naturmarkskaraktär. Den innehåller många uppvuxna träd och stora gräsytor. Berg i dagen och flera kullar ger parken många rum och undangömda platser. Parken är uppdelad i två delar. På den västra kullen ligger Sofia kyrka omgiven av stora grässluttningar populära för picknick och pulkaåkning. Där finns också en plantering med blommande buskar, perenna örter och gräs. Groens malmgård med trädgårdshistoria från 1600-talet ligger vid Lilla Meitens gränd. Efter en avstyckning på 1970-talet hamnade delar av tomten på parkmark. Där finns idag magnolior och en staty till Elsa Borgs

minne, en större plan gräsyta för lek samt Groens boské med sina 1700-talslindor. På den östra kullen finns en friluftsteater, en musikpaviljong och en lekplats. Där ligger också Barnängens koloniområde samt en stor hundrastgård. I parkens mitt finns en stor grusplan för bollspel.

Vitabergsparken erbjuder många rekreativsmöjligheter såsom fysisk aktivitet i form av promenader, idrott och motion och sociala aktiviteter i form av mötesplatser, lekplatser och naturlek. Parken innehåller även kulturhistoriska miljöer, utsiktspunkter och skönhet i form av blomsterprakt och speciella träddar. Parken är med sin storlek karaktäristisk i sitt sammanhang av tät kvartersbebyggelse. Dess innehåll och upplevelsevärden bedöms vara av hög kvalitet och ha betydelse för både närområdet och regionen. De största rekreativsvärdena ligger i parkens storlek och breda utbud.

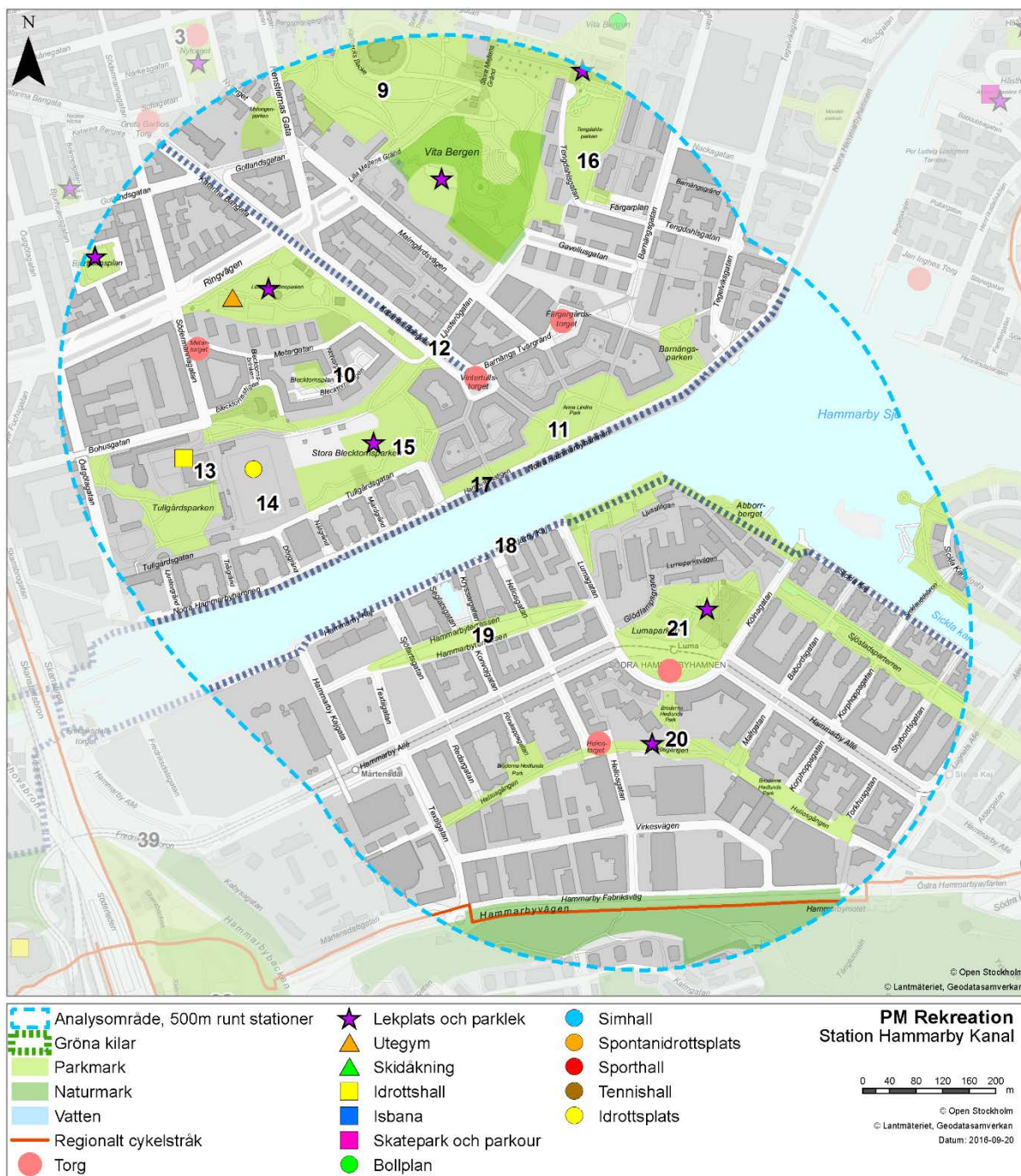
Figur 8 Vitabergen med Sofia kyrka i bakgrunden

4.3 Station Hammarby Kanal

Analysområdet är delat i två eftersom Hammarby kanal skär igenom det och fungerar som en barriär. Den norra sidan av kanalen har en något glesare stadsstruktur med fler och större grönområden medan den södra sidan är av tätare karaktär.

Den norra sidan av kanalen omvandlades från hamnområde till att främst bli bostadsområden under 1980- och 1990-talet. Den nyare bebyggelsen möter Södermalms äldre kvartersbebyggelse i form av stenstaden längre norrut. Den södra sidan av kanalen utgörs av Hammarby sjöstad som tillkom under 1990- och 2000-talet, med viss utbyggnad än idag. Stadsstrukturen utgörs av kvartersbebyggelse. Hammarby kanal och sjö bidrar med en stark vattenkontakt till områdena.

De platser och stråk för rekreation som bedöms kunna påverkas av utbyggnaden av tunnelbanan är, på den norra sidan, Blecktornsplan, Anna Lindhs park, Katarina Bangata, Stora Blecktornsparken, Skanstullshallen, Hammarby IP och Tengdahlsparke. På den södra sidan påverkas Kajstråk Södra Hammarbyhamnen, Hammarbyterrassen, Heliosparke och Lumaparken.

Figur 9 Analysområde station Hammarby Kanal

Blecktornsplan (10)

Blecktornsplan är en park som ligger mellan stora och lilla Blecktornsparken. Den är dold inom ett bostadskvarter men utgörs av allmän plats. Parken omfattar cirka 0,3 hektar och bedöms vara av lokal betydelse för rekreation. Tillgängligheten är god men begränsas av att parken inger ett halvprivat intryck.

Den lummiga och kuperade parken bildar en innergård mellan de omgivande byggnaderna. Den är naturligt anlagd med gräsmattor, höga träd, buskage och berg i dagen. Parken har en karaktär av både bostadsgård och närpark. De största upplevelsevärdena är parkens funktion som grön oas i kombination med lugn och ro.

Anna Lindhs park (11)

Anna Lindhs park är belägen längs med Hammarby kanal. Parken omfattar cirka 1,4 hektar och bedöms vara av semi-lokal betydelse för rekreation. Parken har god tillgänglighet då den till största delen är plan. Tillgängligheten till kollektivtrafik är begränsad.

Parken består av stora gräsytor med korsande, asfalterade gångvägar. Längs dessa finns grupper av planterade träd, främst silverpilar och en del buskplanteringar. Gångstråken ansluter till promenadstråket längs Hammarbykajen. Parken har karaktären av en kvarterspark. De största upplevelsevärdena är parkens grönska, vattenkontakten, möjligheten till lugn och ro samt promenader.

Katarina Bangata (12)

Katarina Bangata utgör ett promenadstråk som leder mellan Götgatan i nordväst och Vintertullstorget i syd. Den totala längden på stråket uppgår till cirka 1 kilometer. Stråket bedöms vara av semi-lokal betydelse för rekreation. Tillgängligheten bedöms som god då stråket är plant. Närheten till kollektivtrafik varierar längs stråket.

Längs gatans mitt finns ett parkstråk som består av trädader i grus och en röd asfalterad gångväg mellan. Där stråket är som bredast finns gräsytor. Stråkets grusytor erbjuder utrymme för aktiviteter såsom skulpturutställningar och marknader. Greta Garbos torg ligger i höjd med Södermannagatan. Torget består av en cirkulär gatstensyta med bänkar och rader av klippta häckar. Under sommaren placeras blomsterurnor ut där. I korsningen mellan Katarina Bangata och Ringvägen finns en liknande, fast mindre och rektangulär plats.

Katarina Bangata erbjuder möjligheter till fysisk aktivitet i form av promenader och skönhet i form av konstnärlig utsmyckning. De viktigaste upplevelsevärdena längs stråket är möjligheten till fysisk aktivitet och inslagen av grönska.

Figur 10 Promenadstråk längs Katarina Bangata

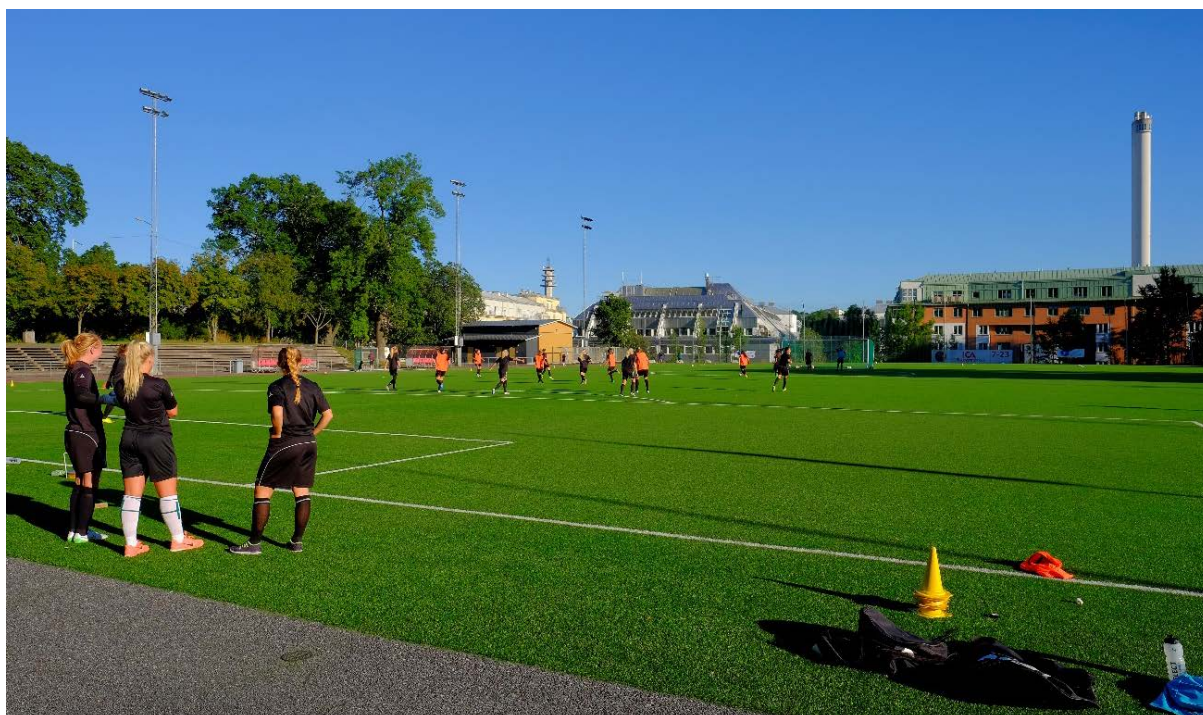
Skanstullshallen (13)

Skanstullshallen är en fullstor idrottshall på 20 x 40 meter. Hallen bedöms vara av kommunal betydelse. Hallen ligger drygt 500 meter från tunnelbanan men ett antal busslinjer stannar närmare. Tillgängligheten är god för personer med funktionsnedsättning. Idrottshallen används främst för handboll, innebandy, basket, handikappidrott och skolidrott.

Det största upplevelsevärdet är att hallen ger goda förutsättningar för att utöva idrott och motion.

Hammarby IP-Kanalplan (14)

Hammarby IP-Kanalplan är en fullstor fotbollsplan med konstgräs. Idrottsplatsen bedöms vara av kommunal betydelse. Platsen ligger cirka 600 meter från tunnelbanan men ett antal busslinjer stannar närmare. Det största upplevelsevärdet är att platsen ger goda förutsättningar för att utöva idrott och motion.

Figur 11 Fotbollsspel vid på Hammarby IP-Kanalplan

Stora Blecktornsparken (15)

Stora Blecktornsparken omfattar cirka 2,8 hektar och bedöms vara av kommunal betydelse. Parken är kuperad och vissa delar har en mer begränsad tillgänglighet.

Parken har karaktären av en aktivitetspark och en parklek bedriver verksamhet med bland annat djur, såsom kaniner och grisar. I parkens centrala del finns fria öppna gräsytor som kan användas för bland annat bollspel, pulkaåkning, lek eller picknick. Till parkleken hör två byggnader som har servering och erbjuder möjligheter till aktiviteter inomhus. Många stora träd finns i parken, speciellt i slutningen mot bostadsområdet i norr. I sydväst finns ett område av naturkaraktär med en promenadväg över parkens bergspartier. Där finns också ett antal djurhagar för parklekens djur. Vid parkens östra del ligger en skola, som delvis använder parken som skolgård.

De största värdena är parkens breda utbud av aktiviteter såsom lek och kontakt med djur, samt funktionen som en mötesplats med bemannad parklek. Parken har även stora upplevelsevärden knutna till natur såsom uppvuxna träd och grönska. Parken utgör en grön oas i den annars täta kvartersstrukturen.

Figur 12 Pulkaåkning i Stora Blecktornsparken

Tengdahlsparcken (16)

Tengdahlsparcken ligger öster om Vitabergsparken och omfattar en yta på drygt 2 hektar. Parken bedöms vara av semi-lokal betydelse. Tillgängligheten till parken är generellt god och flera busslinjer stannar i närheten.

Tengdahlsparcken är en större kvarterspark. Södra delen av parken består främst av gräsmatta med uppvuxna träd och buskar. En nyrenoverad plaskdamm är centralt placerad. På de södervända terrasserna finns flera lekplatser. Den västra delen erbjuder lek för småbarn med balanslek,

klätterhus och en stor sandlåda. I den östra delen, som vänder sig till lite äldre barn finns, en öppen grusplan för spring-, boll- och klätterlekar. Närmare Sofia skola finns en bollplan och lek- och idrottsytor.

Parken erbjuder möjlighet till sociala och fysiska aktiviteter i form av picknick, promenader, idrott och motion, men även många olika lekmöjligheter på lekplatserna och i form av natur- och vattenlek. Parken erbjuder även en gestaltad parkmiljö där träd och grönska inbjuder till lugn och ro. De största upplevelsevärdena är förknippade med parkens naturvärden och det stora utbudet av lekmöjligheter.

Norra Hammarbyhamnens kajpromenad (17)

Kajstråket längs Hammarby kanals norra sida är en del av ett längre promenadstråk och sträcker sig mellan Skanstullsbron i väster och Danvikstull i öster. Kajstråket vid Hammarby kanal bedöms vara av semi-lokal betydelse för rekreation. Tillgängligheten till platsen är god då stråket är plant och till största del utan hinder. Det ligger relativt nära kollektivtrafik i form av busslinjer och tunnelbana vid Skanstull.

Kajen är till stora delar belagd med gatsten och parallellt finns en gång- och cykelväg samt, på vissa partier, bussgata med asfalt som avskiljs med ett räcke. På några ställen går det att nå vattnet med hjälp av trappor. Den sparsamma vegetationen som finns längs kajen är enstaka trädplanteringar. Annan grönska finns endast i anslutning till de intilliggande parkerna. Längs med stråket finns möjligheter till att sitta.

De största upplevelsevärdena är att stråket möjliggör för promenader, vattenkontakt och vackra utblickar.

Kajstråk Södra Hammarbyhamnen (18)

Kajstråket längs Hammarby kanals södra sida är en del av ett längre promenadstråk och fortsätter längs med Årstaviken och Hammarby sjö. Kajstråket vid Hammarby kanal bedöms vara av semi-lokal betydelse för rekreation. Tillgängligheten till platsen är god då stråket är plant och till största del utan hinder. Det ligger relativt nära kollektivtrafik i form av busslinjer och spårtrafik.

Kajstråket har varierande karaktär med hårdgjord markbeläggning som bryts av genom inslag av grönska. Längs med stråket finns möjligheter till att sitta.

De största upplevelsevärdena är att stråket möjliggör för promenader, vattenkontakt och vackra utblickar.

Figur 13 Utsikt mot Södermalm från kajstråket på södra sidan av Hammarby kanal

Hammarbyterrassen (19)

Hammarbyterrassen ligger mellan Hammarby kanal och Hammarby allé. Parken omfattar en yta om knappt 0,5 hektar och bedöms vara av semi-lokal betydelse. Parken är plan och tillgänglig och kollektivtrafik finns relativt nära med både tvärbana och buss vid Mårtensdal och Luma.

Parken är smal och elipsformad med inslag av träd, gräs och planteringar. I parken finns konstinstallationer, gångstråk och möjligheter till att sitta. I mitten bildas en torgyta.

De största upplevelsevärdena är parkens funktion som en grön oas med mötesplatser och inslag av skönhet.

Heliosparken (20)

Heliosparken är ett cirka 400 meter långt stråk som ligger söder om Hammarby allé och Lumaparken. Parken omfattar cirka 0,7 hektar och bedöms vara av semi-lokal betydelse. Tillgängligheten till parken är god då den är plan och ligger i närheten av hållplats Luma som trafikeras av buss och tvärbana.

Parken är långsmal och innehåller en gång- och cykelväg. I stråkets västra del finns en lekplats med gungor, klätterställning, gungdjur, rutschkana, sandlåda, en liten basketplan och en skateboardramp. Lekplatsen gränsar till en skolgård. Avsikten är att lekytorna ska kunna samnyttjas. I anslutning till skolgården finns en liten bollplan.

De största upplevelsevärdena är parkens funktion som gångstråk och de varierade lekmöjligheterna.

Lumaparken (21)

Lumaparken ligger centralt i Hammarby sjöstad i mitten av Hammarby allé. Parken omfattar knappt 3 hektar och bedöms vara av semi-lokal betydelse. Parken har god tillgänglighet till kollektivtrafik då hållplats Luma ligger precis intill. Delar av parken är dock kuperad vilket begränsar tillgängligheten medan torget är plant och tillgängligt.

Parken är uppdelad i tre delar: det hårdgjorda torget vid tvärbanans hållplats, parken på den gamla Lumafabrikens södra sida och den vattennära parken norr om Lumafabriken. Torget, som genomkorsas av tvärbanan, har diagonala ränder av betongplattor, svart granit och gräs. I parken finns flera rader av japanska körsbärsträd som blommar i maj och som har en karaktäristisk höstfärg. En rektangulär damm och ett konstverk finns på torget. Parkens södra del består av en grön samlad yta med en amfiteater i fonden. En bäck rinner från parkens övre del i en ravin ner till dammen på torget. I parkens nordöstra del finns en lekplats med bland annat lekhus, klätterställning och sandlåda. Den norra delen av parken utgörs av ett sluttande gräsrum med infällda trappor och av ett kajstråk.

De största upplevelsevärdena utgörs av parkens möjligheter till lek, det gröna inslagen, vattenkontakten och den gestaltade parkmiljön.

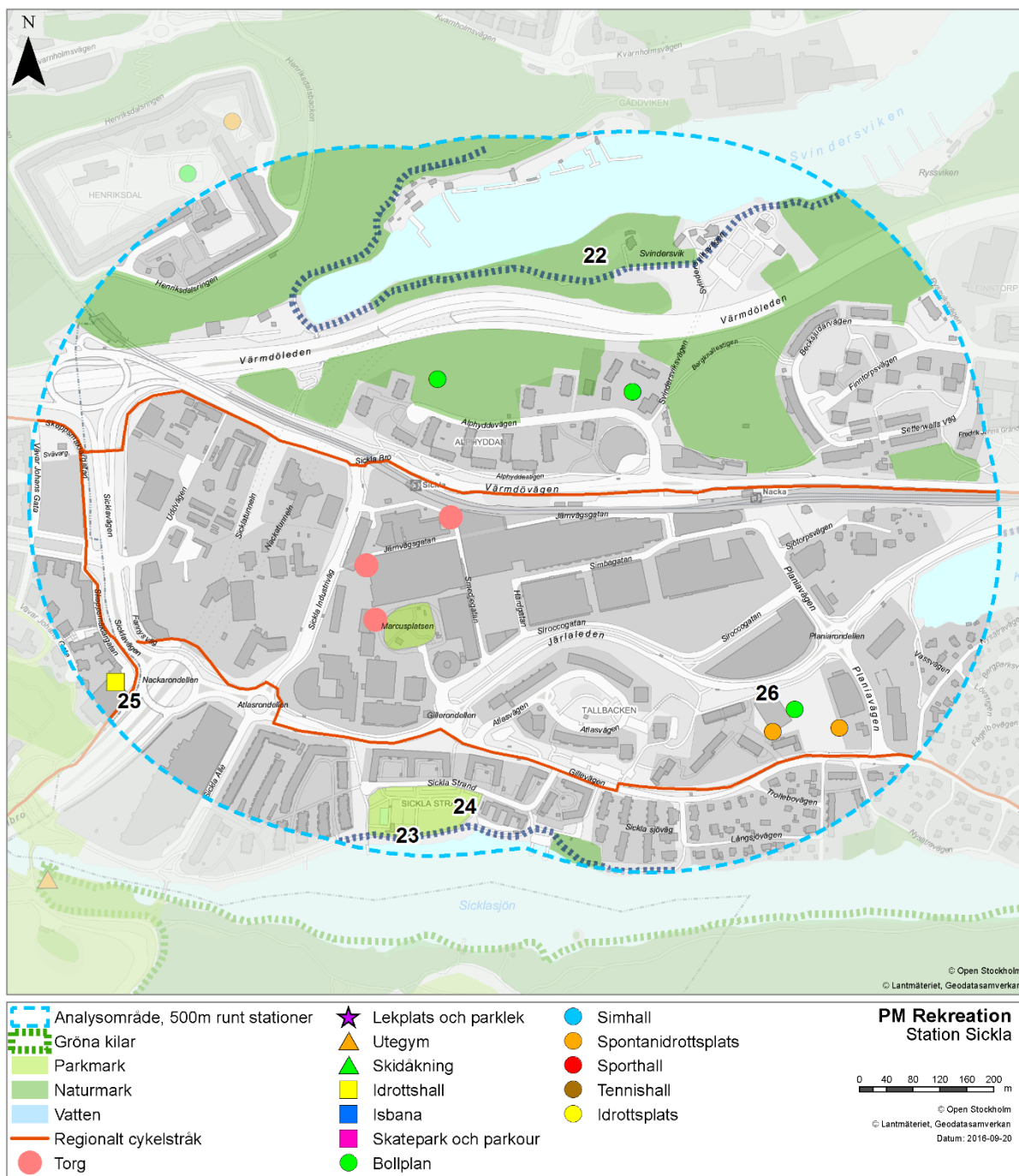

Figur 14 Pulkaåkning i Lumaparken

4.4 Station Sickla

Området kring station Sickla består dels av bostadsområden i form av flerbostadshus och dels av det större handelsområdet Sickla köp kvarter med tillhörande parkeringsytor. I östvästlig riktning skär Värmdövägen och Saltsjöbanan genom området och delar det i två delar.

De platser och stråk som främst bedöms påverkas av tunnelbaneutbyggnaden är Svindersvikens strandpromenad, Sicklasjöns strandpromenad, Sickla strandpark, Sjöstadshallen och Sickla gymnastikhall.

Figur 15 Analysområde station Sickla

Svindersvikens strandpromenad (inklusive Svindersvik) (22)

Strandpromenaden är cirka 1 kilometer lång och löper utefter Svindersvikens strandlinje. Gångstråket utgörs av en promenadslinje och är omgivet av branta trädbevuxna bergssluttningar. Svindersvikens strandpromenad bedöms vara av kommunal betydelse. Området har en god tillgänglighet till kollektivtrafik genom närheten till Saltsjöbanans station i Sickla. Trafikbuller från Värmdöleden är påtagligt i området.

Till gångstråket finns upplevelsevärden knutna till fysisk aktivitet såsom promenader och till social aktivitet genom Svindersviks gård med tillhörande caféverksamhet. Stråket erbjuder också upplevelsevärden kopplade till den psykologiska aspekten lugn och ro, till vatten genom vattenkontakt samt till skönhet genom den karaktäristiska kulturmiljön vid Svindersviks gård.

Figur 16 Svinderviks gård med tillhörande caféverksamhet

Sicklasjöns strandpromenad (23)

Sicklasjöns strandpromenad utgör en delsträcka av ett nästintill sammanhängande cirka 3 kilometer långt promenadstråk som sträcker sig utmed Järlasjöns och Sicklasjöns stränder fram till Hammarby sjöstad. Genom en gångbro över vattnet vid Sickla allé har stråket även en koppling till Nackareservatet. Promenaden bedöms vara av kommunal betydelse. Tillgängligheten till kollektivtrafik bedöms som bra då det är cirka 150 meter till närmsta busshållplats och omkring 500 meter till Saltsjöbanan. Strandpromenaden utgörs av en gångbana med stenmjölsbeläggning och omges av flerbostadshusbebyggelse på ena sidan. Utefter stråket finns ett antal bryggor med bänkar.

Stråket inbjuder till fysiska aktiviteter såsom löpning och promenader. Genom den nära kontakten med vatten ges möjligheter till bad, fiske och båtliv. De största upplevelsevärdena är kopplade till möjligheter till promenader i nära kontakt med vattnet samt möjligheten till lugn och ro samt utsikt.

Figur 17 Brygga vid Sickla sjö

Sickla strandpark (24)

Sickla strandpark är en stadsdelspark som omfattar cirka 2,4 hektar och bedöms vara av kommunal betydelse. Det är cirka 100-200 meter till närmaste kollektivtrafikpunkt.

Parken innehåller en badstrand med bryggor, lekplatser, öppna gräsytor samt tennis- och bocciabanor. Det finns även picknickbord och grillar.

Parken erbjuder möjligheter till fysisk aktivitet genom utrymme för olika idrotter och sociala aktiviteter genom mötesplatser. Andra upplevelsevärden är kopplade till parkens vattenkontakt och breda utbud för lek.

Figur 18 Utsikt mot Hammarbybacken från strandbadet vid Sickla sjö

Sjöstadshallen (25)

Sjöstadshallen är en idrottshall som rymmer en 20 x 40 meter stor plan för bollsporter. Hallen har en läktare för publik. Sjöstadshallen bedöms vara av kommunal betydelse. Tillgängligheten till kollektivtrafik är relativt låg då närmaste hållplats är vid Sickla udde som ligger cirka 500 meter bort. Tillgång till anläggningen kräver medlemskap i en förening eller att en avgift betalas.

Hallens upplevelsevärden är kopplade till fysisk aktivitet i form av idrott och till sociala aktiviteter i samband med sporten.

Sickla gymnastikhall (26)

Sickla gymnastik- och idrottshall passar för många olika typer av inomhusidrotter men är framförallt utrustad för gymnastik på elitnivå. Sickla gymnastikhall bedöms vara av kommunal betydelse. Tillgänglighet till bussförbindelser är god och det är cirka 400 meter till spårtrafik vid Sickla station. För att nyttja hallen krävs medlemskap eller att den bokas mot betalning.

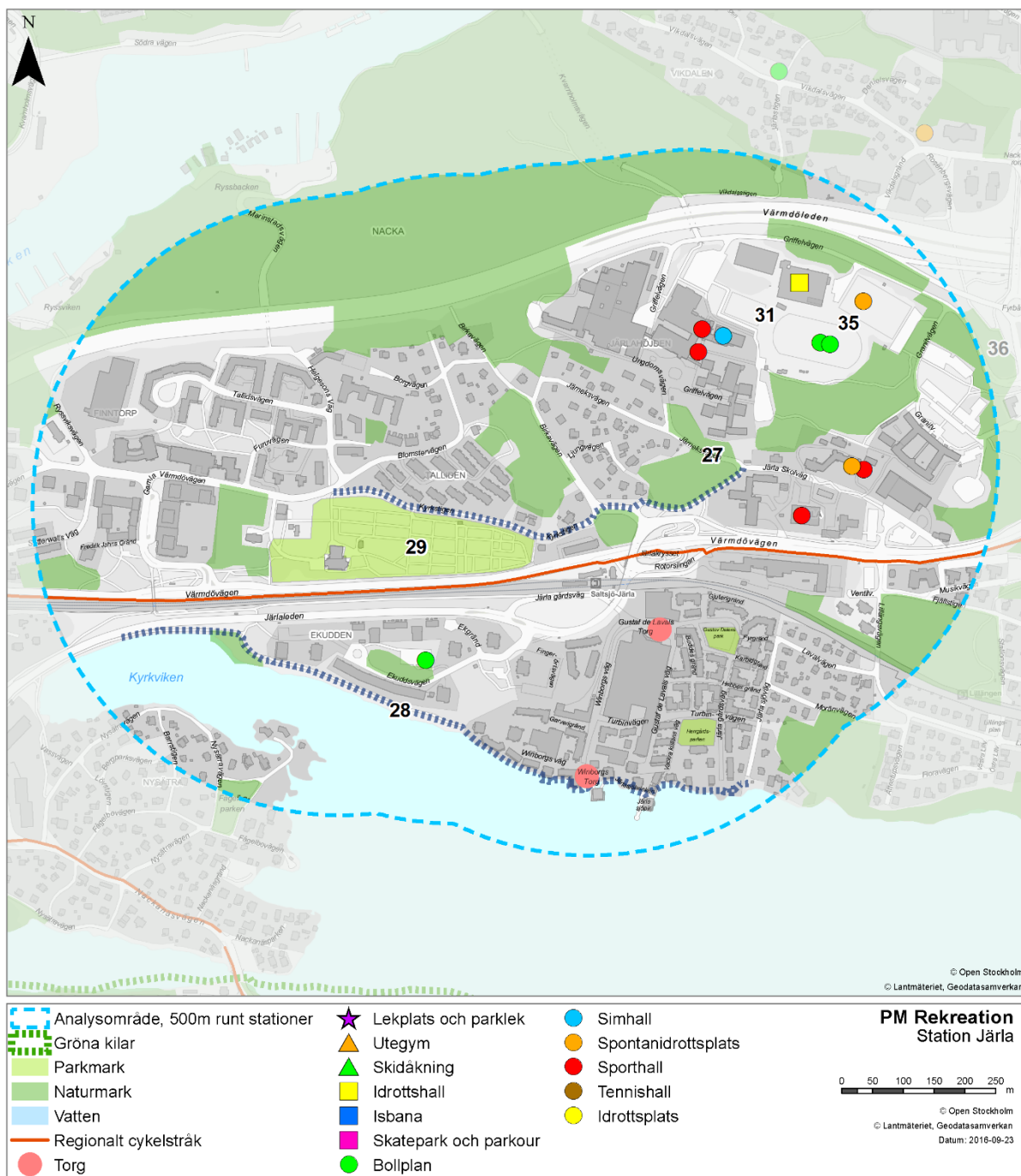
Upplevelsevärdena förknippade med hallen är kopplade till fysisk aktivitet i form av idrott och sociala aktiviteter i samband med idrotten.

4.5 Station Järla

Området kring Järla station delas av Värmdövägen och Saltsjöbanan som löper i östvästlig riktning och utgör en barriär mellan Järlas södra och norra delar. På den norra sidan finns blandat bostadsbebyggelse insprängd i naturmark. I nordost ligger också Nacka gymnasium med tillhörande idrottsplats, is- och sporthall.

I Järlas södra delar ligger gamla industrilokaler. Industribyggnaderna omgärdas av mellanskalig bostadsbebyggelse i slutna kvarter och i sydost finns områden med äldre villabebyggelse. I analysområdets södra del ligger Järlasjön.

De platser och stråk som främst bedöms kunna påverkas av tunnelbaneutbyggnaden är naturmarken norr om Värmdövägen, Järlasjöns strandpromenad, Nacka Norra kyrkogård, Järla sporthall, Nacka sportcentrum och Hällmarksområde väster om Birkavägen.

Figur 19 Analysområde station Järla

Naturmarker norr om Värmdövägen (27)

Den skogbevuxna naturmarken omfattar cirka 1,3 hektar och är uppdelad i två områden. Längs områdenas utkanter sträcker sig Kyrkstigen och Järla skolväg som utgör promenadstråk. Området bedöms vara av lokal betydelse. Naturmarken är relativt kuperad och därmed är tillgängligheten begränsad.

Områdena består av sluttningar med berg i dagen och växtlighet i form av träd, buskar och sly. I områdena har hittats spår av lek, exempelvis i form av kojor. Områdena störs till viss del av buller från Värmdövägen.

Platsernas främsta upplevelsevärden är knutna till natur i form av skog samt lek genom möjligheter till naturlek.

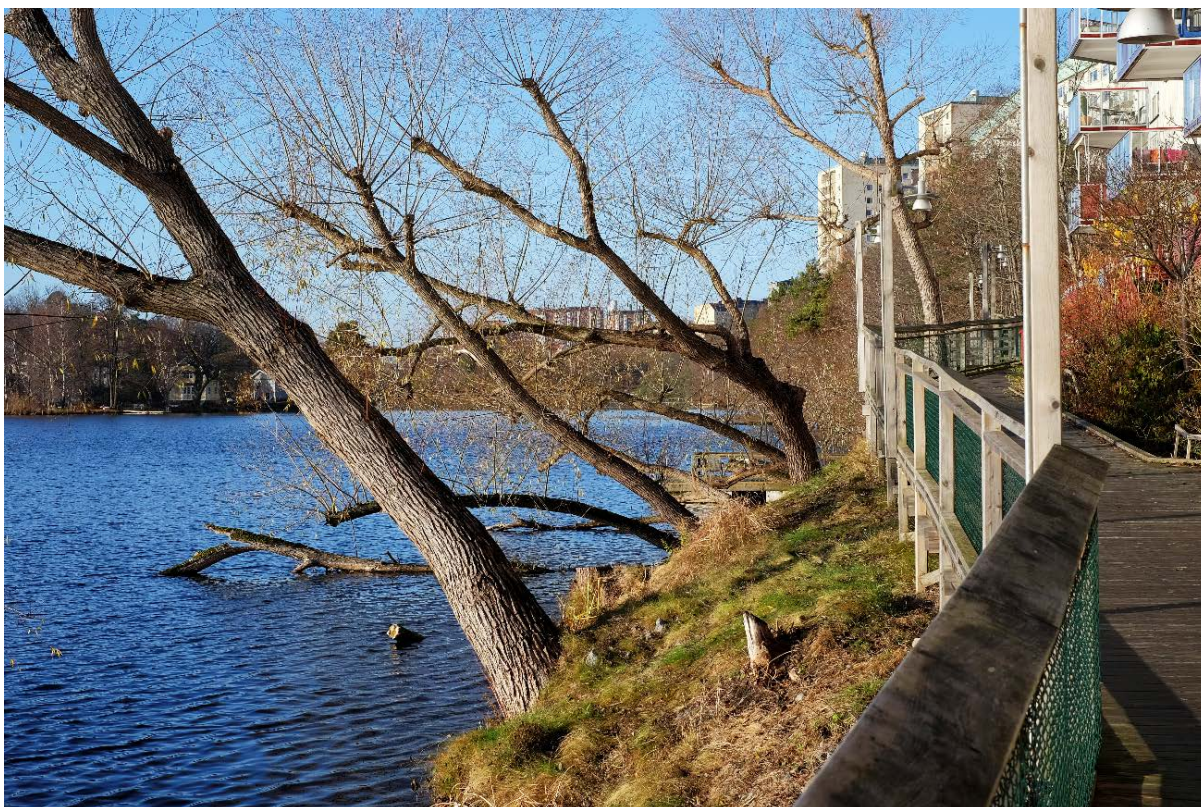

Figur 20 Naturmark norr om Värmdövägen

Järlasjöns strandpromenad (28)

Järlasjöns strandpromenad utgör en delsträcka av ett nästintill sammanhängande cirka 3 kilometer långt promenadstråk som sträcker sig utmed Järlasjöns och Sicklasjöns stränder fram till Hammarby sjöstad. Genom en gångbro över vattnet vid Sickla allé har stråket även en koppling till Nackareservatet. Järlasjöns strandpromenad bedöms vara av kommunal betydelse. Tillgängligheten är god med kollektivtrafik inom cirka 300 meter från stråket. Stråket består av en kombination av trädäck, konsolbryggor och grusvägar.

Stråket inbjuder till fysiska aktiviteter såsom löpning och promenader. Genom den nära kontakten till vatten ges möjligheter till bad, fiske, paddling och båtliv. Utsikt mot Nackareservatet över Järlasjön erbjuds på konsolbryggorna. De största upplevelsevärdena är kopplade till möjligheter till promenader i nära kontakt med vattnet samt möjligheten till lugn och ro samt utsikt.

Figur 21 Strandpromenad vid Järla sjö

Nacka Norra kyrkogård (29)

Kyrkogården omfattar en yta på cirka 0,5 hektar och ligger strax norr om Värmdövägen. Nacka Norra kyrkogård bedöms vara av kommunal betydelse. Tillgängligheten till kollektivtrafik är god. Platsen är mycket väl underhållen och är en parkliknande kyrkogård med krattade grusgångar, ansade häckar och grönskande alléer. Nacka kyrka är placerad vid den västra kanten. Trots bebyggelse och den trafikerade Värmdövägen är kyrkogården en rofylld och vilsam plats.

Platsen inbjuder till fysisk aktivitet i form av promenader och till skönhet i form av gestaltad miljö och blomprakt. Miljön bidrar även till upplevelsevärden kopplade till psykologiska aspekter såsom lugn och ro samt natur i form av träd och grönska.

Järla sporthall (30)

Järla sporthall är en anläggning för inomhusidrotter såsom bollsporter och gymnastik. Järla sporthall bedöms vara av kommunal betydelse. Det finns plats för 200 åskådare och tillgången till kollektivtrafik är god med bussar som stannar cirka 200 meter från entrén. För att använda anläggningen förutsätts att den bokas.

Upplevelsevärdena är fysisk aktivitet i form av inomhusidrott och de sociala aktiviteter som uppstår i samband med idrotten.

Figur 22 Järsla sporthall

Nacka sportcentrum (31)

Nacka sportcentrum är ett samlingsnamn för ett flertal olika idrottsanläggningar i analysområdets östra del. Nacka sportcentrums olika lokaler är väl lämpade för exempelvis bollsporter, gymnastik, judo, simning och dans. I närheten finns också två ishallar, tre fotbollsplaner och en skateboardpark i betong. Vid den stora konstgräsplanen finns ytor för friidrott. Nacka sportcentrum bedöms vara av kommunal betydelse. Tillgängligheten är relativt dålig då den närmaste busshållplatsen ligger cirka 750 meter bort.

Upplevelsevärdena inkluderar fysisk aktivitet i form av idrott och de sociala aktiviteter som uppstår i samband med idrotten.

Figur 23 Nacka ishall

Hällmarksområde väster om Birkavägen (32)

Marken är cirka 2 hektar utgörs till stora delar av ett större bergsparti med höga nivåskillnader och delvis av skogbevuxna partier med en stor andel äldre tallar.

Berget erbjuder utsikt över stora delar av västra Sicklaön och mot söderort. Där finns två lekplatser: en i anslutning till Birkavägen i områdets östra del och en mot bostadsområdet utefter Blomstervägen i områdets västra del. Det finns även parkbänkar utplacerade. Platsen erbjuder möjligheter till naturlek, picknick samt en lugn och rofylld miljö.

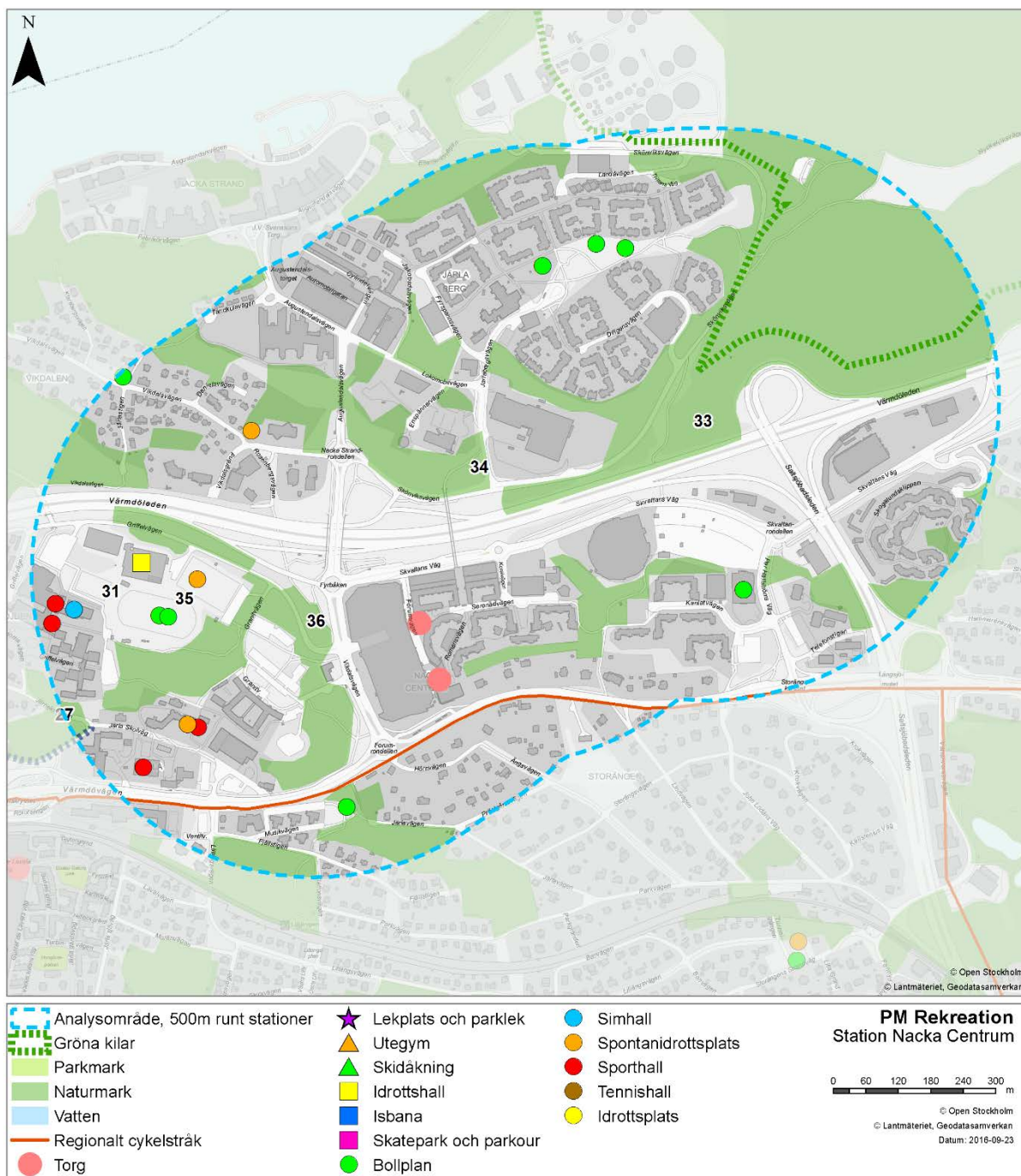

Figur 24 Skog och lekplats i hällmarksområdet väster om Birkavägen

4.6 Station Nacka Centrum

Området delas i två av Värmdöleden som går i östvästlig riktning. I den östra kanten av analysområdet ligger Nyckelvikens naturreservat som är en del av Nacka-Värmdökilen. Söder om Värmdöleden ligger det storskaliga köpcentret Nacka Forum med tillhörande parkeringsytor. Köpcentret omges av stora vägar.

De platser och stråk som främst bedöms kunna påverkas, antingen direkt eller indirekt, av utbyggnaden av tunnelbanan är Naturmark sydväst om Nyckelvikens naturreservat, Naturmark norr om Skönviksvägen, Nacka sportcentrum och den planerade stadsparken väster om Nacka Forum.

Figur 25 Analysområde station Nacka Centrum

Naturmark sydväst om Nyckelvikens naturreservat (33)

Platsen består av cirka 5 hektar naturmark och utgör en del av Nyckelvikens friluftsområde, dock inte av naturreservatet. Platsen bedöms vara av lokal betydelse. Tillgänglighet till platsen är begränsad avseende kollektivtrafik. Det finns en gång- och cykelväg genom naturmarken som ansluter till en gångtunnel under Värmdöleden.

Närheten till bebyggelse och en skola gör att området används lokalt av barn och ungdomar. De största upplevelsevärdena är kopplade till natur i form av skog och naturlek.

Figur 26 Naturmark sydväst om Nyckelvikens naturreservat

Naturmark norr om Skönviksvägen (34)

Naturmarken norr om Skönviksvägen består av en trädbevuxen kulle som är cirka 0,4 hektar. Den bedöms vara av lokal betydelse. Kullen kan ses som en fortsättning på friluftsområdet Nyckelvikens men det saknas en direkt koppling dit.

De främsta upplevelsevärdena knutna till platsen är natur och lek.

Figur 27 Naturmark norr om Skönviksvägen

Nacka sportcentrum (35)

Se avsnitt Station Järla.

Planerad stadspark (36)

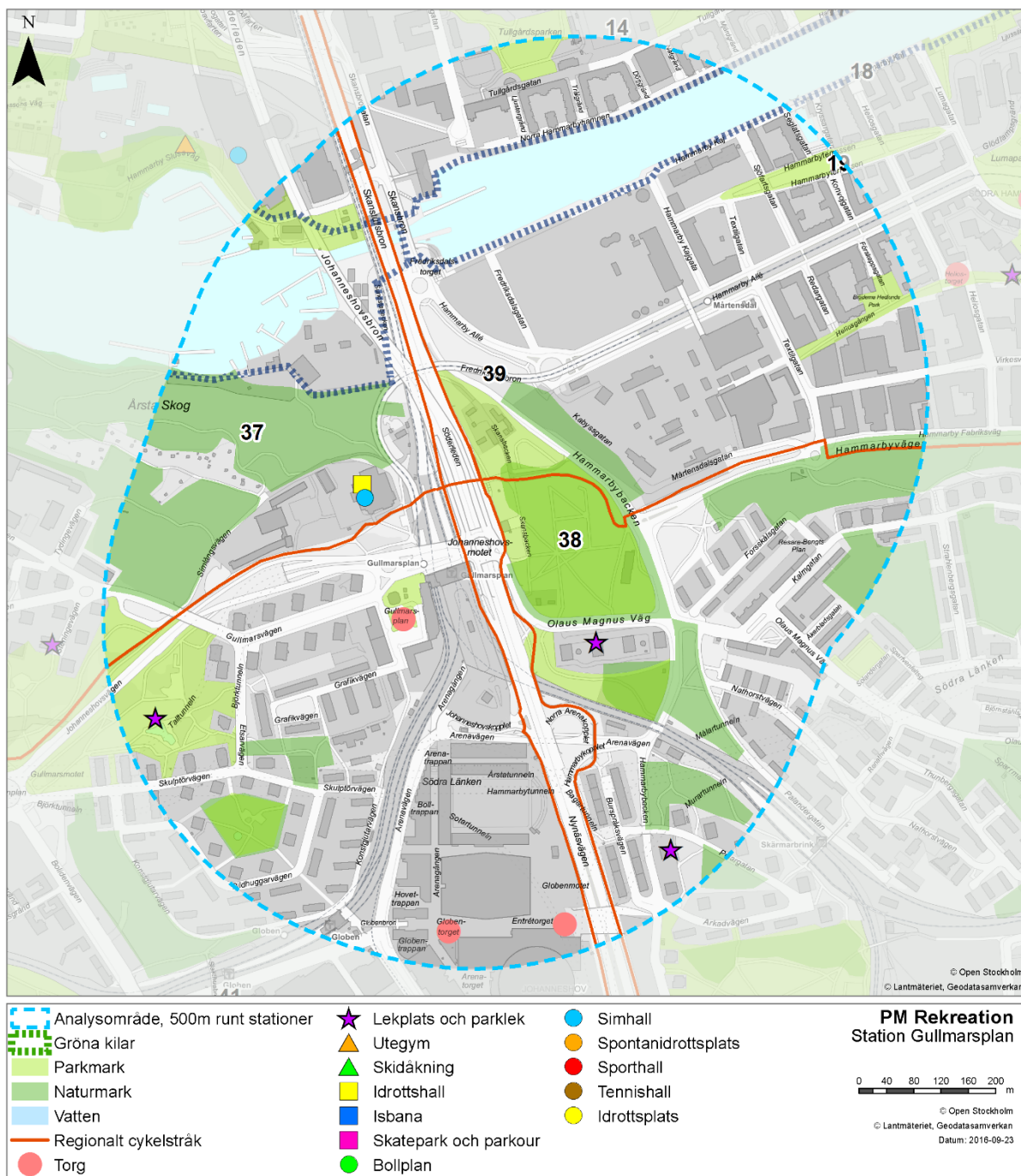
Väster om Nacka Forum, utefter gångvägen till kommunhuset och Nacka sportcentrum, finns en centralt belägen naturmarksyta som omfattar cirka 0,4 hektar. Platsen bedöms vara av lokal betydelse. Naturmarken består av träd av olika arter och åldrar, buskar, gräs och sly.

4.7 Station Gullmarsplan

Boendemiljön vid Gullmarsplan utgörs av en sammanhållen 1950-talsbebyggelse med flerbostadshus i form av punkthus och lamellhus placerade på höjder med inslag av bevarad naturmark. Centralt inom området ligger Gullmarsplans torg. Grönområdena i de omkringliggande bostadsområdena består till största delen av sparad naturmark med inslag av klippta gräsytor, dungar och solitära träd. Parker med exempelvis blomsterplanteringar, möjligheter till bollspel och större lekplatser är relativt få inom kort gångavstånd för boende i området. I östra delen mot Hammarby sjöstad är bebyggelsestrukturen mer splittrad med storskaliga områden som har industrikaraktär.

Den övergripande grönstrukturen består av större sammanhängande stråk som har samband med Tyrestakilen och Nackareservatet genom Hammarbybacken. I norr följer stråket Mälarens stränder genom Årstaskogen. Det innebär att Årstaskogen tillsammans med Koleraparken och Mårtensdalsparken är delar i en större struktur. Söder om Mårtensdalsparken finns även naturmark som utgör en viktig länk i denna övergripande grönstruktur.

De platser och stråk som främst bedöms kunna påverkas av tunnelbaneutbyggnaden är Årstaskogen, Kolerakyrkogården och Mårtensdalsparken.

Figur 28 Analysområde station Gullmarsplan

Årstaskogen (37)

Årstaskogen är ett större stadsnära och skogsklätt friluftsområde med naturstråkskaraktär och sträcker sig längs den norra förkastningsbranten mot Årstaviken. Storleken uppskattas till cirka 52 hektar och där finns en mångfald av funktioner och flera kvalitativa värden. Friluftsområdet bedöms ha kommunal betydelse, men innehar så stora värden att upptagningsområdet stäcker sig över de 500 meter som anges som riktvärde för kommunal betydelse. Tillgängligheten bedöms vara god genom kopplingar till andra populära promenadstråk längs med vattnet, såsom södra Årstaviken och Hammarby sjöstad, och närhet till bostadsbebyggelsen i Årsta samt Gullmarsplans kollektivtrafiknod. Årstaskogen är delvis kuperad vilket gör vissa delar mindre tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Stränderna i Årstaskogen präglas av den nordvända förkastningsbranten. Stränderna är branta och skogsklädda. Friluftsområdet har ett väl förgrenat system av promenadvägar och stigar. Mest karaktäristisk är den cirka 3 kilometer långa strandpromenaden utefter vattnet mellan Gullmarsplan i öster och Marievik i väster. Goda möjligheter finns också att nå motsvarande strandpromenad längs norra Årstaviken. Inom friluftsområdet finns två koloniområden, tre småbåtshamnar, Årsta idrottsplats, lekplatser och en BMX-bana.

Platser med kulturhistoriska värden, såsom Skanskvärn, är också målpunkter inom området. Från den norra förkastningsbranten finns flera utsiktspunkter där möjlighet till utblickar över Årstaviken och Södermalm ges. Årstaskogen har ett rikt djurliv och anses ha stora ekologiska värden, inte minst som spridningskorridor längs vattenkanten för en del arter.

I närheten av Värmdö gymnasium väster om Nynäsvägen ligger Enskedehallen, en idrottshall med möjlighet till basket, judo, gymnastik och skolidrott. I slutet av Svärdsålvägen, på en bergsplatå med utsikt över Årstaviken, ligger Skanskvärn. Kvarnen är ursprungligen från mitten av 1850-talet och utgör ett karaktäristiskt landmärke i området. Kvarnen används idag som restaurang. Sundsta Gård, i analysområdets nordvästra del är en kulturhistoriskt värdefull 1700-tals miljö.

Anläggningen ägs av AB Stadsholmen och nyttjas som flerbostadshus med flera hyreslägenheter. I anslutning gården ligger också Sundsta brygga med 12 båtplatser som går att hyra av Stockholms stad. I slutet på Sundstabacken ligger Skanstull Marina.

Invid Skanstull Marina ligger föreningen Hammarby IF Rodds förenings- och båthus. Båthuset kan även hyras som festlokal och föreningen bedriver verksamheter för både tävlings- och motionsroddare. Där ligger också båtklubben Dianelund. Klubben har cirka 110 båtägande medlemmar och ett flytande klubbhus i strandläge. På vintern används omkringliggande markområde som uppställningsplats för vinterförvaring av båtar. Längs strandpromenaden mellan Skanstulls Marina och småbåtshamnen finns en dubbelsidig lindallé med höga biologiska och kulturella värden. Ett naturreservat, Årstaskogen, är under inrättande precis väster om analysområdet.

Figur 29 Båtklubben Dianelund

Till Årstaskogen finns upplevelsevärden knutna till lek och fysisk aktivitet i form av båtliv, fiske, paddling, rodd, naturlek och möjlighet till promenader. Vattenkontakten i sig är en viktig upplevelse och värden kopplade till stränder, vattenrum och små vattendrag är framträdande. Friluftsområdets stråkkaraktär och koppling till södra Årstaviken gör att det används mycket för löpträning. Andra fysiska aktiviteter såsom odling, bollsport och möjlighet till skridskoåkning vintertid finns också representerade. Värden knutna till sociala eller psykologiska aspekter, såsom exempelvis återhämtning, lugn och ro samt möjlighet till naturpedagogik är också representerade. Betydelsefulla sådana värden är även förknippade med natur i form av skog, vild natur, orördhet och vardagsnatur. Även inom kategorin skönhet finns flera upplevelsevärden representerade i området genom kulturhistoriska miljöer, möjligheter till utsikt och blomprakt.

Kolerakyrkogården (38)

Kolerakyrkogården är en kvarterspark som bedöms vara av semi-lokal betydelse. Storleken uppskattas till cirka 1,5 hektar. Parken ligger öster om Nynäsvägen vid Johanneshovsmotet. Tillgängligheten till parken begränsas på grund av att den är bullersexponerad och omgiven av trafikleder såsom Nynäsvägen, Olaus Magnus väg och Hammarbybacken.

Parken utgörs av en gammal kyrkogård som inte nyttjats sedan början av 1900-talet. Parken har en lundkaraktär med stora lövträd och rik markflora. Genom parken löper ett gångstråk i östvästlig riktning som är mycket välanvänt och som sammanfaller med ett regionalt cykelstråk. Parken innehåller buskage, parkbänkar, staket och belysning. År 1947 flyttades de kvarvarande gravstenarna till områdets sydvästra hörn intill det före detta dödgrävarbostället. Den tidigare kyrkogårdens gångvägssystem restaurerades under 1990-talet.

Till parken finns upplevelsevärden knutna till social aktivitet i form av folkliv, då många människor dagligen passerar genom parken, fysisk aktivitet genom picknickmöjligheter, promenader, löpning och cykling. Parken har också stora skönhetsvärden förknippade med kulturhistoria i form av fornlämningar från den gamla begravningsplatsen, alléer, äldre park- och trädgårdsväxter och speciella trädsorter samt som grön oas.

Mårtendalsparken (39)

Mårtendalsparken utgörs av ett parkstråk med lokal betydelse och storleken är cirka 1,5 hektar. Parken är omgiven av trafikleder med Hammarbybacken i väster och Hammarby allé i öster.

Mårtendalsparken ligger på östra kanten på Stockholmsåsen som löper i nordsydlig riktning. Trafikdagvattnet från områdets vägar leds via ledningar till en dagvattendamm som är placerad i Mårtensdals lågpunkt. Tvärbanan går på pelare genom parken. Parken har gestaltats med tanke på åsens form och material. Rondellen vid Skansbron är belagd med kullersten och slänterna mot dammen har formats med åsen som förebild. Målsättningen har varit att hålla lågpunkten fri från nya träd för att förstärka landskapsrummets dalkaraktär. Parken hålls fri från möblering och skyltar för att hållas öppen och överblickbar.

Till parken finns värden knutna till fysisk aktivitet såsom cykling och promenader.

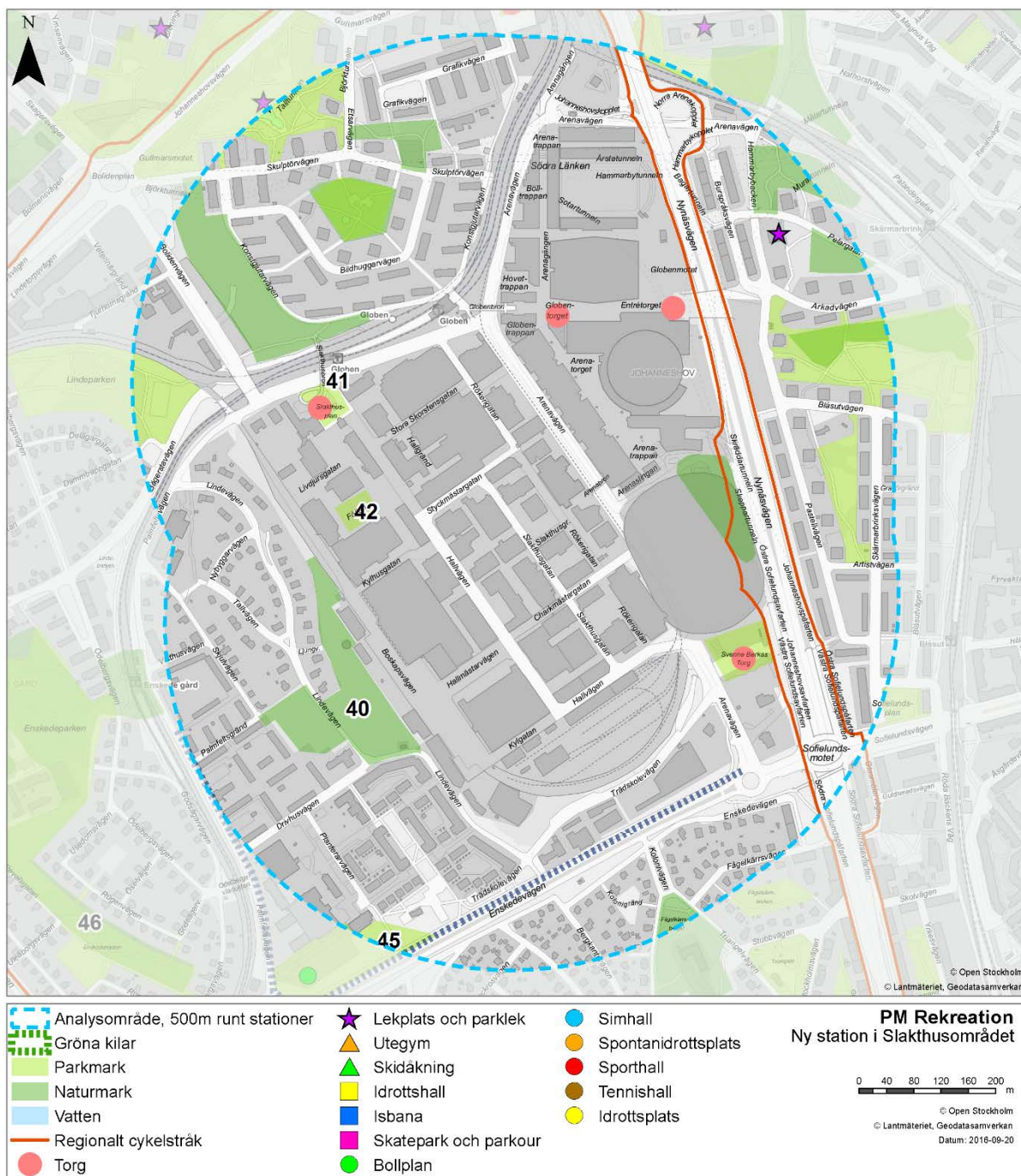

Figur 30 Mårtendalsparken

4.8 Ny station i Slakthusområdet

Slakthusområdet består till största delen av bebyggelse med industrikaraktär och saknar bostadsbebyggelse. Området har endast ett litet inslag av vegetation och grönstrukturen är svag. Analysområdet har svaga kopplingar till omgivande bostadsområden och tillgänglighet till större natur- och friluftsområden är relativt dålig. Närmast tillgängliga friluftsområden är Nackareservatet och Årtaskogen.

De platser som främst bedöms kunna påverkas av utbyggnaden av tunnelbanan är Frötallen, Slakthusplan och Fållan.

Figur 31 Analysområde Ny station i Slakthusområdet

Frötallen/Vampyrstigen (40)

Frötallen, även kallad Vampyrstigen, är ett naturmarksområde utefter Lindevägen. Storleken är cirka 1,0 hektar och platsen är av lokal betydelse. Parken utgörs av naturmark med stråkcharakter. Vid södra delen av Lindevägen finns ett plank som avskärmar området för lek mot gatan. I öster mot Slakthusområdet utgör en bergsskäring en karaktäristisk vägg.

I parken finns värden knutna till sociala och psykologiska aspekter, exempelvis genom att erbjuda lugn och ro. Parken utgör en grön oas av orörd karaktär och bidrar med skogskänsla. Parken inbjuder även till fysisk aktivitet i form av promenader, naturlek och naturpedagogik.

Slakthusplan (41)

Slakthusplan utgörs av ett litet parktorg på cirka 0,1 hektar som fungerar som entréplats till Slakthusområdet och är av lokal betydelse. Platsen har förlorat sin tidigare väldefinierade rumslighet men bibehåller flera av platsens ursprungliga och karaktärsskapande grundelement. Exempelvis är den ellipsformade parkdelen med mindre planteringar kvar. Den sentida skyltningen över Hallvägen har också kommit att bli ett karaktärsskapande element. En kiosk med uteservering kompletterar platsen.

De upplevelsevärden som finns representerade är främst förknippade med skönhet och utgörs av exempelvis blomprakt.

Figur 32 Slakthusplan med blommande syren

Fållan (42)

Parktorget vid Kvarteret Fållan är utformat som en mindre kvarterspark och omfattar cirka 0,1 hektar. Platsens omfattning och gränser har inte förändrats sedan Slakthusområdet invigdes. Väl uppvuxna lindar står i gräsytor och utgör några av de få träden inne på Slakthusområdet. Platsens lindträd är betydelsefulla element som bidrar med ett högt kulturhistoriskt värde.

Parkbänkar, armaturer och övrig utrustning har successivt tillkommit och bytts ut på torget. Det formmässigt regelbundna gångsystemet, markmaterialen, planteringarna och utrustningen är av enkelt utförande och gräsytorerna delas upp av ett grusat gångsystem med kanter av betongplattor. Platsen omgärdas av ett järnstängsel som iordningsställdes under 1990-talet enligt äldre ritningar för området. Från parktorget finns en god visuell kontakt med flera av de ursprungliga byggnaderna runt omkring. Utsmyckning i form av stensulpturer från den rivna Centralsaluhallen har ställts upp i parkytan.

Till parken finns värden knutna till sociala och psykologiska aspekter genom att erbjuda lugn och ro, naturvärden i form av en grön oas och skönhetsvärden i form av kulturhistoria och konstnärlig utsmyckning.

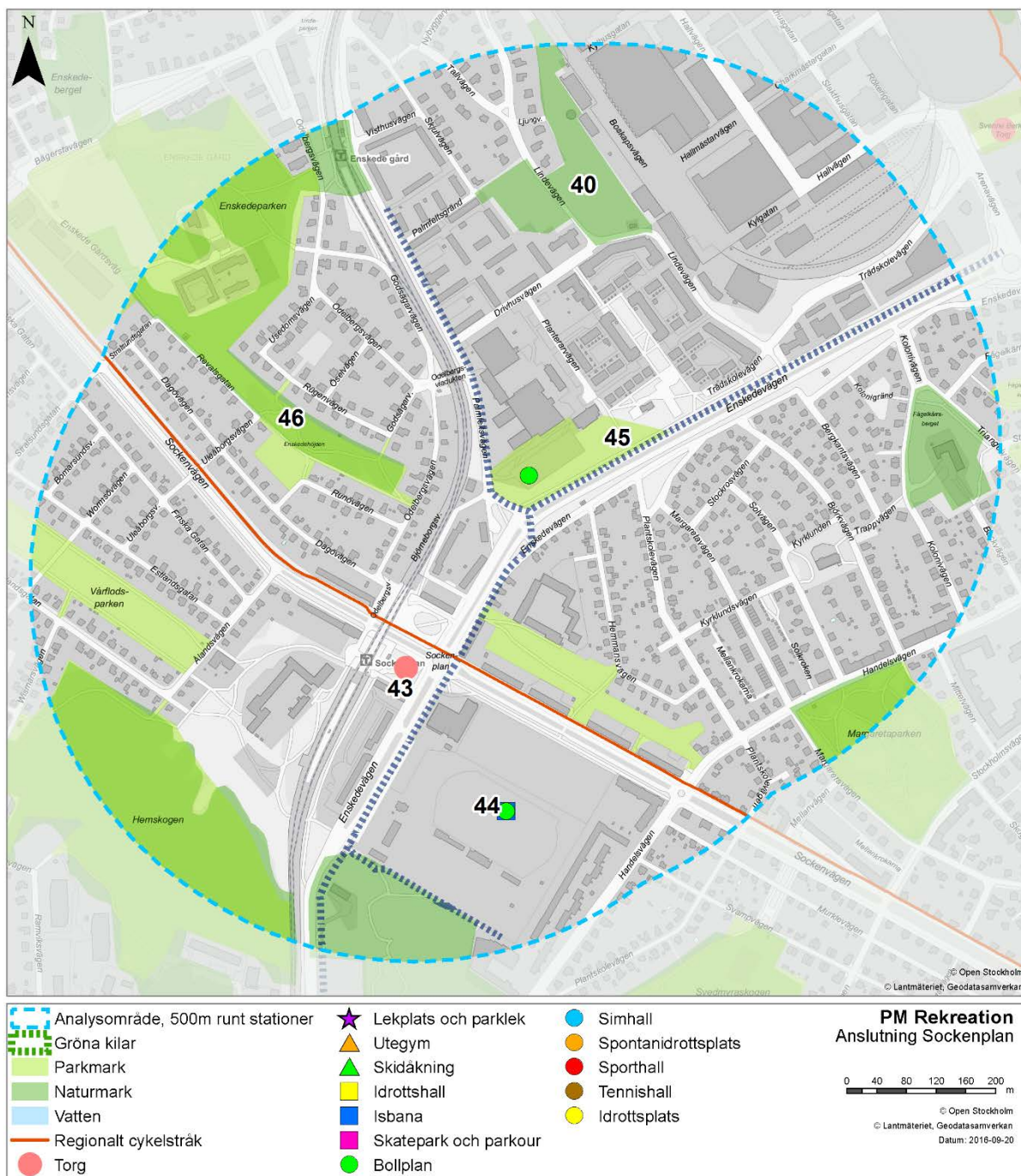

Figur 33 Parktorget Fållan

4.9 Anslutning Sockenplan

Boendemiljön inom analysområdet utgörs av villakvarter och lamellhus huvudsakligen i tre våningar. Byggnadskvarteren är öppna och sammanvävda med omgivande park- och naturstråk. I övrigt består grönstrukturen i hög grad av bevarad naturmark med skogsklädda bergspartier.

De platser och stråk som främst bedöms påverkas av utbyggnaden av tunnelbanan är Sockenplan, Enskede Idrottsplats, Trädkolan och Enskedeparken.

Figur 34 Analysområde Anslutning Sockenplan

Sockenplan (43)

Sockenplan består av fyra stycken parktorg runt en stor trafikcirkulationsplats och platsen omfattar cirka 0,8 hektar. Platsen är av lokal betydelse. En stor hästkastanj dominerar nordvästra parktorget med en pergola under. Torget ramar in av buskage och stödmurar. Utmed fasader finns uteserveringar och vid sydvästra torget mot tunnelbanan finns en kiosk. Parkdelen innehåller en mindre fontän och sittplatser.

Platsen har mötesplatser som bidrar med sociala värden samt träd och grönska som bidrar med naturvärden.

Figur 35 Parktorg vid Sockenplan

Enskede idrottsplats (44)

Enskede IP innehåller flera planer för fotboll såsom en elvamanna gräsplan, en elvamanna konstgräsplan och en elvmannaplan med grus samt två planer för sju Mannafotboll på grus respektive konstgräs. Det finns också friidrottmöjligheter samt en naturisbana för allmänheten som spolas om vädret tillåter. Idrottsplatsen bedöm vara av kommunal betydelse. Det största upplevelsevärde utgörs av platsens goda förutsättningar för idrott och motion.

Figur 36 Fotbollsträning på Enskede idrottsplats

Träderskolan (45)

Träderskolan är en kvarterspark av lokal betydelse som omfattar cirka 0,5 hektar uteder Enskedevägen. Platsen är en modernt anlagd park från 1980- och 90-talet. Mellan åren 1911-1979 låg en av stadens plantskolor i östra delen av parken och rester finns bevarade från detta i form av speciella träd och buskar såsom magnolia, grå valnöt, körsbär, trollhassel och äpple. Den västra delen av parken består idag av en asfalterad parkeringsplats och en grusplan för bollspel som tillhör Enskede gårds gymnasium.

Till parken finns värden knutna till skönhet såsom alléer och gamla ädellövträd samt värden knutna till fysisk aktivitet i form av bollsport, och lek.

Figur 37 Bollplan vid Träderskolan

Enskedeparken (46)

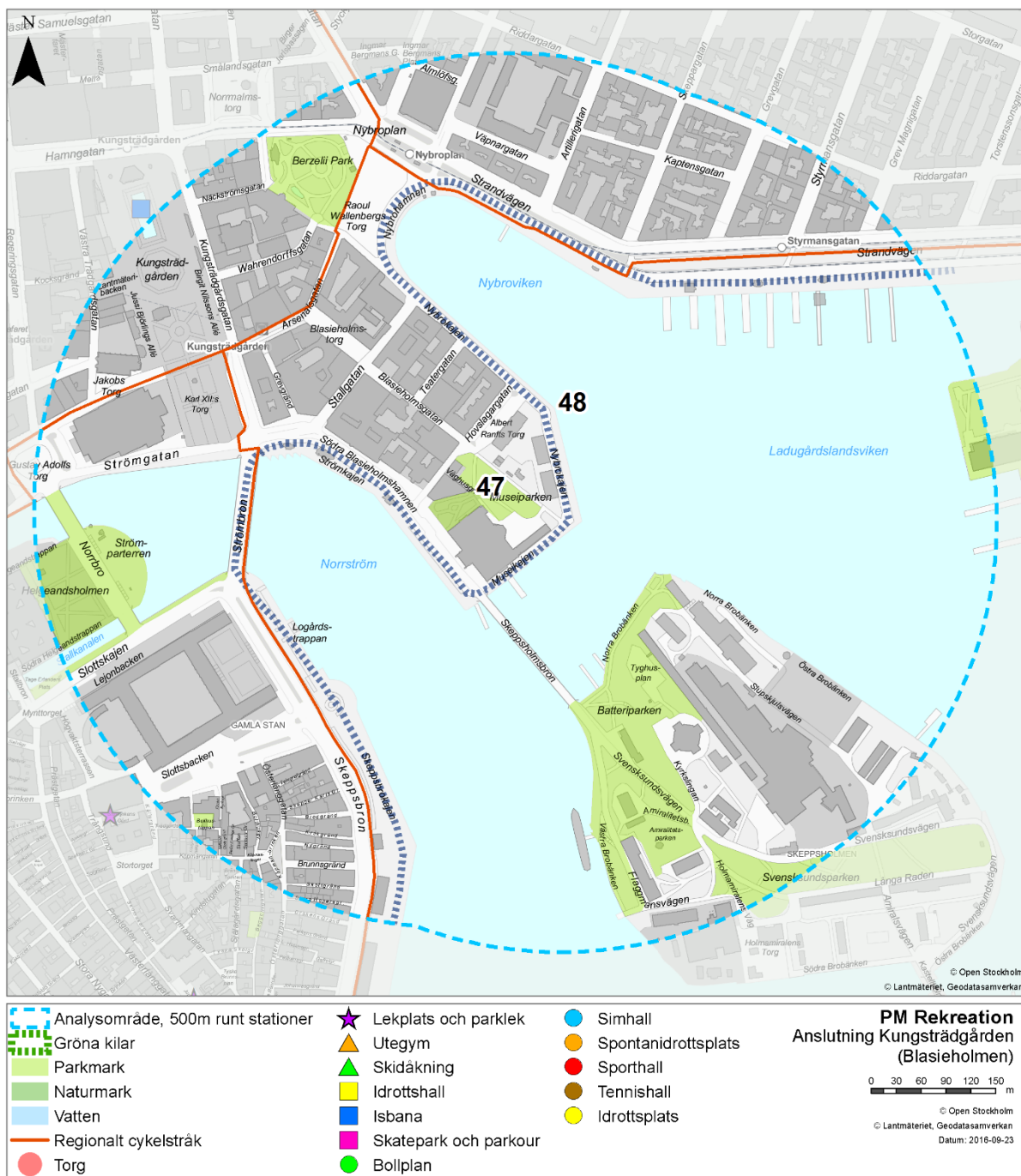
Enskedeparken är en stadsdelspark med prydnads- och naturstråkskaraktär. Parken omfattar cirka 8,3 hektar. Platsen utgör en grön och lummig miljö. Tre bergknallar bildar stommen i parken. Den stora, mjukt formade öppna ängen är omgiven av höga lövträd som ek, lind och poppel och en liten bäck rinner genom vegetationen. Parkens södra delar består av naturpartier. I området finns bland annat ett odlingslottsområde och en ridskola.

Till parken finns värden knutna till fysisk aktivitet såsom löpträning, promenader och ridning. Det finns också värden förknippade med skönhet och kulturhistoria genom alléer, ängs- och hagmarksväxter, gamla ädellövträd, blomprakt, odling och utsikter, social aktivitet i form av mötesplatser och lek, samt natur i form av en grön oas.

4.10 Anslutning Kungsträdgården (Blasieholmen)

Blasieholmen är en halvö som är centralt belägen i Stockholm med god vattenkontakt. Den är präglad av en tät äldre bebyggelse som främst innehåller verksamheter och offentliga besöksmål. Längst ut på Blasieholmen ligger Museiparken. Längs Blasieholmens strandkant löper ett längre kajstråk med utsikt över vattnet och delar av Stockholms bebyggelsefront. Inom närområdet ligger Berzelii park och Kungsträdgården som båda är större parker med ett brett utbud av aktiviteter.

De platser och stråk som främst bedöms påverkas av utbyggnaden av tunnelbanan är Museiparken och Kajstråket som löper runt Blasieholmen.

Figur 38 Analysområde Anslutning Kungsträdgården (Blasieholmen)

Museiparken (47)

Museiparken är en lokalpark som är cirka 0,5 hektar stor. Den bedöms vara av semi-lokal betydelse. Det centrala läget i Stockholm gör att tillgängligheten är god med närhet till både buss och tunnelbana. Parken är plan och ligger i nivå med sin omgivning, vilket gör att det är lätt att ta sig in i och omkring i parken.

Parken har karaktären av en promenadpark med kulturhistoriskt värdefulla inslag. Parken, tillsammans med Nationalmuseum, bildar en helhetsmiljö som är tidstypisk för 1870-talet. Den består till största del av grusade gångvägar, öppna gräsytor, buskar och träd, varav ett 20-tal större. I parken finns tre konstverk uppställda.

Parken har stora skönhetsvärden förknippade med kulturhistoria och konstverk, äldre park- och trädgårdsväxter och som en grön oas. De största upplevelsevärdena för rekreation bedöms ligga i Museiparkens lugna atmosfär, möjligheten att promenera, sitta och ta del av grönskan.

Kajstråket (48)

Kajstråket som löper längs Blasieholmen är en del av ett längre kajstråk som fortsätter längs med Skeppsbron och Strandvägen. Det bedöms vara av kommunal betydelse och har nära till kollektivtrafik. Stråket är till största delen plant och bedöms ha god tillgänglighet för olika målgrupper.

Stråket har i sin helhet god kontakt till vattnet och erbjuder vacker utsikt. Den södra sidan av Blasieholmen är nyligen ombyggd och präglas av båttrafiken ut mot Stockholms skärgård. Det finns servering, sittmöjligheter, konstverk och goda solförhållanden. På den nordöstra sidan är stråket präglad av båtverksamhet av mer industriell karaktär. Vidare norrut präglas kajstråket av bil- och båttrafik, rekreationskaraktären minskar och solförhållandena är sämre.

Stråkets största upplevelsevärden bedöms vara möjligheten till långa promenader, den vackra utsikten, vattenkontakten och den kulturhistoriska miljön.

Figur 39 Utsikt från kajstråket på Blasieholmen

5 Referenser

Grahn, Patrik (1991) *Om parkers betydelse*. Doktorsavhandling. Stad & Land. Movium/ Institutionen för landskapsplanering. Sveriges Lantbruks- universitet, Alnarp. nr 93

Länsstyrelsen (2001) *Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv i Stockholms län*

Nacka kommun (2011) *Grönstrukturprogram för Nacka kommun*

Statens folkhälsoinstitut (2009) *Grönområden för fler – en vägledning för bedömning av närhet och attraktivitet för bättre hälsa*

Stockholms läns landsting, Tillväxt miljö och regionplanering (2010) *Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen*

Stockholms stad (2009) *Parkplan Södermalm*

Stockholms stad (2015) *Parkplan Enskede-Årsta-Vantör*, utkast 150921

Stockholms stad (2003) *Sociotophandboken*

Stockholms stad (2003) *Sociotopkartor för Stadsdelsområde Katarina-Sofia och Stadsdelsområde Enskede-Årsta*

"Utbyggnaden av tunnelbanan till Nacka och söderort är totalt 11 kilometer, helt under jord. Den börjar vid Kungsträdgården, som redan är förberedd för utbyggnad. Därifrån byggs en tunnel i berget under vattnet med en första station vid Sofia på Södermalm. Därefter delar sig tunnelbanan åt två håll.

Den ena sträckan går mot Nacka med stationer vid Hammarby Kanal, Sickla, Järla och Nacka Centrum. Den andra sträcker sig mot Gullmarsplan, där en ny plattform byggs under den befintliga. Sedan fortsätter tunnelbanan söderut med en ny station i Slakthusområdet och vid Sockenplan knyts den nya tunnelbanan ihop med den befintliga Hagsätragrenen som därmed blir Blå linje."